

7-6-2016

Onderzoeksproject 2015/2016

Het onderzoeksverslag

Studenten:

Maaïke Jongsma – 1210242 – MWD

Sarah Kruider – 1210248 – MWD

Inge Kremer – 1210318 – MWD

Debby Heijkoop – 1210299 – MWD

Opdrachtgever:

Refilwe

Begeleider:

Christien Westerik

2^e beoordelaar:

Jaap Roose

Inhoud

Voorwoord	3
Samenvatting.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1. Inleiding	5
2. Methode	6
Verantwoording deelvraag 1	6
Verantwoording deelvraag 2	7
Verantwoording deelvraag 3	8
Verantwoording deelvraag 4	9
Verantwoording deelvraag 5	10
Verantwoording deelvraag 6	11
Verantwoording deelvraag 7	12
Betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek	13
3. Resultaten.....	14
Resultaten deelvraag 1	14
Resultaten deelvraag 2	19
Resultaten deelvraag 3	20
Resultaten deelvraag 4	22
Resultaten deelvraag 5	24
Resultaten deelvraag 6	25
Resultaten deelvraag 7	27
Asset-Based-Community Development methode	27
When helping hurts	33
Early Childhood development	37
4. Conclusies, aanbevelingen en discussie	39
Inleiding	39
Conclusies	39
Eindconclusie(s)	46
Aanbevelingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Discussie	52
Procesevaluatie.....	53
Literatuurlijst	544
Bijlagen	555
Bijlage 1 – Theoretische inleiding.....	55

Literatuurlijst bijlage.....	65
Bijlage 2 – Gebruikte interviewvragen	66
Vragenlijst deelnemers Ithuteng	66
Vragenlijst organisatoren van Ithuteng.....	68
Vragenlijst onderwijsinstanties	69
Vragenlijst bewoners Jo Slovo	70
Beoordelingsformulier - Het onderzoeksverslag.....	72
Zelfstandigheid	73
Het eindcijfer afstudeeronderzoek	73
Afstudeeronderzoek.....	73

Voorwoord

In juni 2014 hebben Maaïke Jongsma en Sarah Kruiders zeven weken lang vrijwilligerswerk gedaan voor de organisatie Refilwe te Lanseria in Zuid-Afrika. Deze organisatie heeft een community project waar gezorgd wordt voor pleegkinderen en zij bieden hulp en ondersteuning aan een nabije community, genaamd Jo Slovo. In 2015 hebben twee docenten van Hogeschool Viaa een bezoek gebracht aan diezelfde organisatie om te onderzoeken of de organisatie geschikt was voor een afstudeeronderzoek. Uiteindelijk heeft de onderzoeksgroep, Maaïke Jongsma, Sarah Kruiders, Inge Kremer en Debby Heijkoop, studenten van Hogeschool Viaa, in september 2016 de projectorder gekregen van de opdrachtgever. Wij hebben ervoor gekozen om het afstudeeronderzoek in het buitenland te willen doen. Hierdoor kregen wij de mogelijkheid om ons blikveld te verbreden en ons te professionaliseren op het gebied van intercultureel werken.

Refilwe heeft in de loop der jaren een heel aantal projecten opgezet, maar is sinds juli 2014 ook betrokken geraakt bij een nieuw project. Tussen community Refilwe en community Jo Slovo is een gebouw gevestigd genaamd Ithuteng. In dit gebouw worden meerdere projecten aangeboden zoals: huiswerkbegeleiding, recycleproject en Bijbelstudie. De kinderen uit Jo Slovo komen bij Ithuteng voor ondersteuning bij het maken van hun huiswerk. Ook kunnen de kinderen afval inzamelen en dit inleveren bij het recycleproject. Hiervoor krijgen ze Mula's, dit is een soort geld wat alleen in de Swap Shop bij Ithuteng besteed kan worden. Hiermee kunnen de kinderen schoolartikelen, verzorgingsproducten en eten kopen. Refilwe wil met deze projecten de verantwoordelijkheid en de kansen van de jongeren in de community Jo Slovo vergroten. Met deze kans wordt vooral bedoeld dat de cirkel van armoede doorbroken kan worden.

Een van de eerdergenoemde ondersteuning bestaat uit de projecten van Ithuteng. Refilwe wist tot op heden niet wat de mening was van de inwoners van Jo Slovo, over de projecten van Ithuteng. Refilwe wil graag onderzoek laten doen naar het ervaren effect van de projecten van Ithuteng en waar groei en verbetering nodig is. Dit kunnen zij zelf niet toetsen, omdat zij niet geheel objectief zijn. Daarnaast is er ook een gebrek aan tijd. Deze redenen heeft hen ertoe bewogen om het onderzoek uit te besteden aan studenten van hogeschool VIAA.

Wij kijken met trots terug op het gedane werk en zijn tevreden met het eindresultaat, evenals de organisatie. Wij wensen u veel leesplezier!

Samenvatting

Dit onderzoek is gebaseerd op de ervaren effecten van de After care genaamd 'Ithuteng' welke door de organisatie Refilwe is opgericht. Deze After care kent drie verschillende projecten: de huiswerkbegeleiding, het recycleproject en het Bijbelstudieproject. Deze projecten zijn er voor de kinderen van de nabijgelegen community Jo Slovo.

De hoofdvraag van het onderzoek luidde als volgt: *“Welke effecten ervaren de bewoners van Jo Slovo van de projecten welke Ithuteng, met de ondersteuning van Refilwe, aanbiedt?”* Met behulp van zeven deelvragen hebben de onderzoekers deze hoofdvraag beantwoord. Gedurende het onderzoek hebben de onderzoekers doormiddel van interviews met de bewoners van Jo Slovo, de deelnemers van de projecten van Ithuteng, de organisatoren van de projecten van Ithuteng en de scholen van de kinderen die deelnemen aan de projecten van Ithuteng, het ervaren effect onderzocht.

Respondenten werden geselecteerd doormiddel van verschillende steekproeven, zo werd er voor de bewoners van Jo Slovo de sneeuwbal methode gebruikt. Bij de deelnemers van Ithuteng werd de gestratificeerde steekproef methode gebruikt, bij de scholen werden de docenten geselecteerd met de doelgerichte steekproef. Voor de organisatoren van Ithuteng werd de clustersteekproef gebruikt.

Naast de interviews hebben de onderzoekers ook een literatuurstudie gedaan, die een aanvulling was voor het onderzoek. Zo is er studie gedaan naar Asset Based Community Development methode, de theorie van 'When helping hurts' en Early Childhood Development. Deze literatuurstudie heeft ervoor gezorgd dat de aanbevelingen en conclusies voor het onderzoek, onderbouwd kunnen worden. Verder is er gedurende het onderzoek een moment geweest waarin de onderzoekers een focusgroep hebben georganiseerd. Tijdens deze focusgroep werd van elke doelgroep een aantal respondenten uitgenodigd. Op deze manier ontstond er een triangulatie die het onderzoek betrouwbaar maakte.

Het merendeel van de bewoners van Jo Slovo, ervaart Ithuteng als een veilige plek waar de kinderen naar toe kunnen gaan. Maar wanneer het gaat over de daadwerkelijke inhoud van de projecten, is er veel onwetendheid. De onderzoekers denken hieruit te kunnen concluderen dat de bewoners het goed genoeg vinden dat er een veilige plek is voor de kinderen. De reden dat zij geen duidelijke mening hebben over de inhoud van de projecten van Ithuteng, komt waarschijnlijk doordat de focus van de bewoners niet hierop ligt. De deelnemers van Ithuteng zijn over het algemeen erg positief over de projecten die worden aangeboden in Ithuteng. Zij zijn blij dat zij hulp kunnen krijgen met hun huiswerk en vinden het fijn dat zij meer over God kunnen leren tijdens de Bijbelstudie. Ook vinden de deelnemers het fijn dat zij doormiddel van het recycleproject van Ithuteng schoolspullen en eten kunnen kopen. Zowel ouders, deelnemers als de docenten van de scholen zagen vooruitgang in de schoolresultaten van de kinderen die deelnemen aan de projecten van Ithuteng.

1. Inleiding

Tijdens fase 1 hebben de onderzoekers zich verdiept in theorie om op basis daarvan een goede vraagstelling te kunnen formuleren. Voor de verdieping met betrekking tot de cultuur, het land en de methodieken zijn er boeken en internetbronnen geraadpleegd. Ook zijn er interviews afgenomen bij sommige medewerkers van Refilwe.

De onderzoekers hebben er, in overleg met de opdrachtgever, voor gekozen om de theoretisch inleiding uit fase 1 op te nemen in bijlage 1. In deze theoretische inleiding wordt ingegaan op de inwoners van community Jo Slovo, methoden die Refilwe gebruikt, de teamsamenstelling en vrijwilligers van Refilwe, de organisatiestructuur & regelgeving van Refilwe, gemeentelijke ligging van Refilwe, missie en visie van Refilwe en cultuur, regelgeving en politiek in Zuid- Afrika.

Daarnaast vinden de onderzoekers het belangrijk om in de inleiding verder uit te weiden over de relevantie, de doelstelling en vraagstelling van het onderzoek.

De onderzoekers hebben het onderzoek relevant geacht voor hen en voor de organisatie, omdat er een duidelijk knelpunt naar voren kwam, waar de volgende probleemomschrijving uit voortvloeide:

Refilwe weet niet wat de bewoners van Jo Slovo, de organisatoren van Ithuteng en de medewerkers van de scholen vinden van de voorzieningen en projecten die Ithuteng aanbiedt. Dit kunnen zij zelf niet toetsen, omdat zij niet geheel objectief zijn. Daarnaast hebben de medewerkers van Refilwe gebrek aan tijd naast hun reguliere werkzaamheden. Ook willen ze meer kennis over community development en de bruikbaarheid ervan, omdat ze hier onvoldoende zicht op hebben.

Naar aanleiding van het knelpunt hebben de onderzoekers de onderstaande doelstelling en vraagstelling geformuleerd.

Doelstelling: Dit onderzoek moet informatie opleveren over de ervaringen en belevingen, van de bewoners, de deelnemers, de organisatoren van Ithuteng en de medewerkers van de scholen, met betrekking tot de voorzieningen en projecten die Ithuteng aanbiedt. Met deze bevindingen kunnen de onderzoekers aanbevelingen doen richting Refilwe.

Hoofdvraag: Welke effecten ervaren de bewoners van Jo Slovo van de projecten welke Ithuteng, met de ondersteuning van Refilwe, aanbiedt?

Deelvragen:

- 1. Wat zijn de ervaringen van de deelnemers van de projecten van Ithuteng?*
- 2. Wat is volgens de organisatoren van Ithuteng het ervaren effect van de projecten die zij aanbieden?*
- 3. Wat is volgens de onderwijsinstanties het effect van de projecten van Ithuteng?*
- 4. Welke factoren spelen een rol bij wel of geen deelname aan de voorzieningen en projecten van Ithuteng?*
- 5. Wat zijn de voor- en nadelen volgens de bewoners van Jo Slovo van de projecten die Ithuteng aanbiedt?*
- 6. Waar zien de organisatie, de scholen en de bewoners van Jo Slovo zelf mogelijkheden tot verandering met betrekking tot de projecten die Ithuteng aanbiedt?*
- 7. Wat zegt de literatuur over community development en wat kan Refilwe hiermee in Ithuteng?*

2. Methode

In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke manier er onderzoek is gedaan, wie tot de populatie behoort, welke meetinstrumenten er zijn gehanteerd en hoe de onderzoeksprocedures zijn uitgevoerd en welke analysemethodes zijn gebruikt. Dit alles is aan de hand van de zeven deelvragen uitgewerkt. Ook staat beschreven hoe de betrouwbaarheid en validiteit binnen dit onderzoek is gewaarborgd.

Verantwoording deelvraag 1

‘Wat zijn de ervaringen van de deelnemers van de projecten van Ithuteng?’

In deze deelvraag werd er gezocht naar de ervaring van de deelnemers, die gebruik maken van de projecten welke Ithuteng aanbiedt.

Populatie

In Ithuteng worden drie verschillende projecten aangeboden, namelijk huiswerkbegeleiding, recycleproject en Bijbelstudie. De populatie die de onderzoekers hebben geïnterviewd zijn de kinderen uit Grade (klas) één tot en met twaalf, in de leeftijd van vijf tot en met negentien jaar, die deelnemen aan één of meerdere projecten die in Ithuteng worden aangeboden.

Onderzoeksmethode

Om de benodigde informatie te kunnen verzamelen hebben de onderzoekers gekozen voor de interviewmethode. Met een interview konden de ervaringen van de deelnemers van Ithuteng verzameld worden. Andere onderzoeksmethodes werden door de onderzoekers als minder geschikt gezien, om ervaringen van de deelnemers te onderzoeken.

Een literatuurstudie zou niet kunnen leiden tot een duidelijk antwoord op deze deelvraag. Er is gebruik gemaakt van een half-gestructureerd interview. De vastgestelde vragen gaven houvast voor de onderzoekers en structuur aan het interview. Het gaf ook de mogelijkheid om verdiepende vragen te stellen en om in te spelen op de situatie die zich aandiende.

Daarnaast gaf het half-gestructureerde interview de respondent de ruimte om aanvullende informatie te geven. De respondenten kregen namelijk, doordat het interview ook een open karakter had, de ruimte om over onderwerpen te spreken die voor hen belangrijk waren, rondom Ithuteng.

Steekproef

Binnen Ithuteng was er een lijst van deelnemers beschikbaar waarvan gebruik gemaakt kon worden voor de gestratificeerde steekproef (Verhoeven, 2011). Dit betekende dat er gebruik gemaakt kon worden van een systematische steekproef met aselekt begin. De populatie is onderverdeeld per Grade waar ‘strata’ van zijn gemaakt. Elke Grade in deze steekproef was een stratum. De aselekt steekproef is toegepast op deze strata. Zo zijn alle Grades evenredig vertegenwoordigd.

Verantwoording deelvraag 2

‘Wat is volgens de organisatoren van Ithuteng het ervaren effect van de projecten die zij aanbieden?’

Om antwoord te geven op deelvraag twee is er door de onderzoekers op zoek gegaan naar wat volgens de organisatoren van Ithuteng het ervaren effect is van de projecten. De uitkomsten van deelvraag één zijn onder andere vergeleken met die van deelvraag twee, aan de hand van deze resultaten zijn er conclusies en aanbevelingen gedaan.

Populatie

De organisatie van Ithuteng bestaat uit zes personen. Vanuit Refilwe zijn er drie personen betrokken bij de organisatie van Ithuteng. De algemeen directeur, de coördinator van de vrijwilligers en de projectmanager After care. De algemeen directeur is vooral nauw betrokken geweest bij het opstarten van Ithuteng. Vanuit de community Jo Slovo kwam namelijk een duidelijk hulpvraag voor betere voorzieningen rondom de After care. De algemeen directeur heeft daarom de hulp ingeschakeld van de projectmanager van de After care op Refilwe. Zijn expertise kon gebruikt worden om Ithuteng op te starten en wordt nog steeds gebruikt om Ithuteng draaiende te houden. Zijn taak is om de Bijbelstudie, op vrijdagmiddag, te leiden. De vrijwilligers- coördinator werd ingezet om de overige organisatoren te begeleiden in hun rol binnen Ithuteng. De overige drie organisatoren zijn drie vrijwilligers uit de community Jo Slovo. Eén uitvoerende project manager en twee lokale vrijwilligers die vrijwel elke dag helpen met het begeleiden van de kinderen met hun huiswerk en/of aanwezig zijn in de Swap Shop.

Steekproef

Voor deze deelvraag is er gebruik gemaakt van de cluster steekproef. De gehele organisatie heeft gefungeerd als respondent. Dit was qua tijdsinvestering haalbaar omdat de organisatie slechts bestaat uit zes personen. Wanneer deze groep groter was dan tien, had er wel een steekproef plaatsgevonden, want dan zou er in verhouding met de andere populaties te veel tijd worden geïnvesteerd in deze specifieke populatie.

Verantwoording methodes

Om antwoord te geven op bovenstaande deelvraag hebben de onderzoekers gebruik gemaakt van de interview methode. Om informatie te verzamelen over de ervaren effecten zijn de onderzoekers met de organisatoren in gesprek gegaan. De onderzoekers hebben een half gestructureerd interview met de organisatoren gehouden. De vastgestelde vragen gaven sturing aan de onderzoekers en het interview. Tegelijkertijd gaf het ook de mogelijkheid om verdiepende vragen te stellen en kon de interviewer inspelen op de situatie.

Verantwoording deelvraag 3

‘Wat is volgens de onderwijsinstanties het effect van het project Ithuteng?’

Om antwoord te geven op deelvraag drie wilden de onderzoekers meer informatie verkrijgen over het effecten volgens de onderwijsinstanties, op de kinderen en tieners uit Jo Slovo, die huiswerkbegeleiding krijgen bij Ithuteng.

Populatie

Met de onderwijsinstanties worden de scholen: Blair Athol Primary School en de St. Angars High School bedoeld, waarbij de docenten, dus het personeel van deze twee scholen tot de populatie behoren. Vanuit een gesprek met de opdrachtgever werd duidelijk dat, de meeste kinderen uit Jo Slovo, op deze scholen zitten.

Steekproef

In de populatie is er een selectie gemaakt, er zijn in totaal vijf interviews afgenomen. Voor dit onderzoek zijn drie docenten welke werkzaam zijn op Blair Athol Primary school geïnterviewd. Op deze school is er een interview geweest met een docent uit Grade 1-3, een docent uit Grade 4-7 en een docent uit Grade 6-7. Ook zijn er twee docenten van St. Angars Highschool geïnterviewd, waarvan één van docent werkzaam is in Grade 10 en één docent van Grade 11-12. Deze bovenstaande selectie kan omschreven worden als een doelgerichte steekproef, de interviews zijn afgenomen bij de docenten waar de meeste informatie te verkrijgen was.

De reden waarom er voor een doelgerichte steekproef is gekozen, is omdat deze docenten de meeste informatie hebben over de kinderen en tieners uit Jo Slovo. Zij zien hoe deze kinderen functioneren in de klas, maar ook kunnen zij een uitspraak doen over of er vorderingen zijn gemaakt in het maken van het huiswerk. Ook kunnen zij een uitspraak doen over de eventuele effecten van de huiswerkbegeleiding, welke wordt aangeboden door Ithuteng.

Verantwoording methodes

Om antwoord te kunnen geven op deelvraag drie is er gebruik gemaakt van een half gestructureerd interview. Deze keuze is vooral gemaakt omdat de beleving van de respondent van belang is zodat er een mogelijkheid was tot doorvragen. De respondenten konden namelijk naast de gestelde vragen ook spreken over wat zij naast de specifieke vragen nog meer belangrijk vonden om te vermelden rondom eventuele effecten of aanbevelingen. De vastgestelde vragen gaven sturing aan de onderzoekers en het interview.

Verantwoording deelvraag 4

‘Welke factoren spelen een rol bij wel of geen deelname aan de projecten van Ithuteng?’

Deze vraag heeft inzicht gegeven waarom iemand wel of juist niet kan of wil deelnemen aan de projecten van Ithuteng. Door de factoren specifiek te onderzoeken en te verwerken heeft dit mede bijgedragen aan een antwoord op de hoofdvraag. Door middel van deze vraag zijn zowel de deelnemers als niet-deelnemers geïnterviewd, evenals de ouders van deze groep.

Populatie

De populatie van deze deelvraag bestond uit de bewoners van Jo Slovo. In de onderstaande tabel, afkomstig uit het jaarverslag van Refilwe (2014) wordt aangegeven welke aantallen er per leeftijdscategorie wonen in Jo Slovo. De organisatie Refilwe is zich ervan bewust dat deze gegevens niet helemaal volledig zijn, omdat niet alle bewoners geregistreerd zijn. Het is goed mogelijk dat het inwonersaantal uiteindelijk veel hoger ligt, maar dat dit ongeregistreerd is gebleven.

Leeftijdscategorie	Aantal
Kinderen (0- 17)	175
Jongvolwassen (18-35)	350
Volwassenen (36-60)	250
Ouderen (60 jaar en ouder)	6

Inwoners Jo Slovo afbeelding 4.1

Steekproef

De populatie is benaderd volgens een selecte steekproef, waarbij gebruik is gemaakt van de sneeuwbalmethode. Dit was volgens de onderzoekers de meest passende methode voor de steekproeftrekking omdat er een beperkte dataverzameling aanwezig was en deze onvolledig is. Dit maakt dat er geen aselechte steekproef kon plaatsvinden. Door in contact te komen met de verschillende leeftijdscategorieën, ontstond er de mogelijkheid om interviews te houden met bewoners die wel of geen kinderen hebben. En daarbij werd er geen onderscheid gemaakt of zij kinderen hadden die wel of niet deelnemen aan de projecten van Ithuteng.

Verantwoording methodes

Om deze deelvraag te beantwoorden is er gebruik gemaakt van een half gestructureerd interview, met een open karakter. Deze keuze is gemaakt omdat de onderzoekers op zoek waren naar welke factoren er zijn met betrekking tot wel of geen deelname aan de projecten van Ithuteng. Het half gestructureerd interview met een open karakter heeft ervoor gezorgd dat de onderzoeker kon doorvragen op gegeven antwoorden.

Verantwoording deelvraag 5

‘Wat zijn de voor- en nadelen volgens de bewoners van Jo Slovo van de projecten die Ithuteng aanbiedt?’

Met deze deelvraag hebben de onderzoekers meer informatie gekregen om de hoofdvraag te beantwoorden, want het ervaren van een voordeel of nadeel, leidt ook naar een effect wat wordt ervaren, zowel positief als negatief.

Populatie

De populatie voor deze deelvraag betrof alle bewoners van Jo Slovo.

Steekproef

Bij deze steekproef is gebruik gemaakt van de sneeuwbalmethode, dit is een selecte steekproef (Verhoeven, 2011). De bewoners uit Jo Slovo zijn niet geregistreerd op naam of adres, dit maakte dat er geen aselechte steekproef kon plaatsvinden. De onderzoekers zijn Jo Slovo in gaan om contact te leggen met de bewoners. Door relatie en netwerk op te bouwen hebben de onderzoekers uiteindelijk de mogelijkheid gehad om interviews af te nemen. Het eerste interview heeft gefungeerd als een start van de sneeuwbal zodat deze vervolgens kon doorrollen naar het netwerk van de respondent. Voor een goede afspiegeling van de populatie was het nodig om respondenten uit verschillende leeftijdscategorieën te benaderen.

Verantwoording methodes

Een aantal vragen in de gehouden interviews stonden vast. Dit zorgde voor richting en houvast, tegelijk bood deze manier van werken de mogelijkheid om verdiepende vragen te stellen op gegeven antwoorden. Er is gebruik gemaakt van zowel open als gesloten vragen. Doordat er gebruik is gemaakt van een half gestructureerd interview, heeft de respondent de mogelijkheid gehad om zijn/haar eigen inbreng te hebben tijdens het interview.

Verantwoording deelvraag 6

‘Waar zien de organisatie, de scholen en de bewoners van Jo Slovo zelf mogelijkheden tot verandering met betrekking tot de voorzieningen en projecten die Ithuteng aanbiedt?’

Door middel van deze deelvraag is geïnventariseerd welke veranderingen de organisatie, de medewerkers van de scholen en de bewoners van Jo Slovo graag zien.

Het is belangrijk om op de hoogte zijn van de wensen van deze groepen zodat hiermee rekening gehouden kon worden tijdens het schrijven van de aanbeveling. In deelvraag zes komen alle doelgroepen van de vorige deelvragen opnieuw aan de orde.

Populatie

Bij deze deelvraag bestond de populatie uit alle eerder genoemde groepen. Dit betekende dat de populatie bestond uit de organisatoren van Ithuteng, de leerkrachten van de scholen, de bewoners van Jo Slovo en de deelnemers van de projecten van Ithuteng.

Steekproef

De populatie die bij deze deelvraag hoorde is dezelfde als in de voorgaande deelvragen, daarom werd er voor deze deelvraag niet opnieuw een steekproef gehouden.

Onderzoeksmethode

Om deze deelvraag te beantwoorden zijn de respondenten geïnterviewd door middel van een half gestructureerd interview. Met dit interview konden de respondenten de wensen, ideeën of de mogelijkheden tot verandering, die zij zien met betrekking tot de projecten van Ithuteng, verwoorden. Tegelijkertijd heeft dit ook de mogelijkheid gegeven, voor de onderzoekers, om verdiepende vragen te stellen. Daarnaast gaf het half gestructureerde interview de respondent de ruimte om aanvullende informatie te geven. De respondenten konden namelijk naast de gestelde vragen ook benoemen wat zij nog meer belangrijk vonden. Het half gestructureerde interview zorgde voor houvast voor de onderzoeker en gaf sturing aan het interview.

‘Wat zegt de literatuur over community development en wat kan Refilwe hiermee in de After care?’

De onderzoekers hebben ervoor gekozen om een literatuurstudie te doen, zodat de aanbevelingen onderbouwd konden worden met relevante literatuur.

In gesprek met de opdrachtgever werd het de onderzoekers duidelijker welke onderwerpen relevant zouden zijn voor een literatuurstudie. De onderwerpen waren in eerste instantie: After care, Asset Based Community Development methode (ABCD methode) en ‘When Helping Hurts’. De opdrachtgever was bereid om de onderzoekers aan de juiste literatuur te helpen en heeft hiervoor contact gezocht met de University of Pretoria. De onderzoekers hebben voorafgaand aan dit contact zelf gezocht naar relevante literatuur. Het was moeilijk om literatuur te vinden over After care. Tijdens het gesprek met studenten en lectors van de University of Pretoria, kregen de onderzoekers de tip om te zoeken naar Early Childhood Development (ECD), waarbij het gaat over de vroege ontwikkeling van een kind en wat het kind nodig heeft om zichzelf te ontwikkelen. Dit was voor de onderzoekers heel helpend, waardoor zij verder konden met de literatuurstudie.

ABCD-methode

De opdrachtgever heeft in het begin van het onderzoek, aangegeven gebruik te willen maken van de Asset Based Community Development-methode, beter bekend als de ABCD methode. Refilwe is erop gericht om te werken vanuit de behoeften van de community, wat betekent dat er ondersteuning wordt gegeven waar dit het meeste nodig is. Het doel van de ABCD methode is dat er van binnenuit gewerkt wordt aan een in economisch, cultureel en sociaal opzicht leefbare buurt, door sociale relaties tot stand te brengen en onvermoede capaciteiten van bewoners, organisaties en instellingen binnen de lokale gemeenschap te mobiliseren (Brörmann, 2010). De onderzoekers wilden door middel van de literatuurstudie een aanbeveling doen, zodat Refilwe meer kennis krijgt over hoe te werken volgens de ABCD methode.

‘When helping hurts’

Deze literatuur beschrijft dat het bieden van hulp voor- en nadelen kan hebben. Organisaties kunnen een community bijvoorbeeld schade toe brengen, doordat ze te veel helpen. Een voorbeeld hiervan is dat organisaties bewoners niet activeren, maar juist afhankelijk maken door hun hulp (Fikkert, 2014). De onderzoekers hebben deze literatuurstudie gedaan om een uitspraak te kunnen doen over of Refilwe te veel hulp biedt en/of deze op een andere manier zou moeten worden vormgegeven. Ook hoopten de onderzoekers met deze literatuur een aanbeveling te kunnen doen over de vervolgstap voor de After care.

Early Childhood Development (ECD)

Zoals eerder beschreven, hebben de onderzoekers op aanraden van de studenten en docenten van de University of Pretoria, zich verdiept in Early Childhood Development. Hiervoor is gebruik gemaakt van het boek van S. Neaum (2010). Deze literatuur heeft de onderzoekers informatie gegeven over wat kinderen in hun eerste levensjaren nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen. De onderzoekers hebben voor deze literatuur gekozen om te kijken of de projecten die Ithuteng aanbiedt, ook aansluiten bij wat kinderen nodig hebben.

Betrouwbaarheid

Doordat de interviews zijn opgenomen met een voicerecorder, is de verkregen informatie betrouwbaarder. Dit omdat de onderzoekers letterlijke transcripties hebben gemaakt van de interviews. In de vragenlijsten is er gebruik gemaakt van standaardisering, dit houdt in dat een aantal vragen, per respondentengroep, steeds hetzelfde zijn geweest en dit vergroot de betrouwbaarheid.

Tijdens het afnemen van de interviews hebben de onderzoekers gebruik gemaakt van een tolk, welke de plaatselijke taal Tswana en Zulu sprak. Dit heeft de betrouwbaarheid zowel vergroot als verkleind. De betrouwbaarheid is vergroot, doordat de tolk een eventuele taalbarrière kon overbruggen en onduidelijkheden nader kon toelichten. Tegelijkertijd heeft het de betrouwbaarheid ook wat verkleind, doordat tijdens het vertalen eigen interpretatie, van de tolk, kon zorgen voor vertekening. Doordat de vragen van te voren goed door zijn gesproken met de tolk is dit laatste zoveel mogelijk beperkt.

De onderzoekers hebben, tijdens het interview met de deelnemers van Ithuteng, gebruik gemaakt van schaalvragen (gestandaardiseerde vragen). Doordat van deze vraagsoort gebruik is gemaakt, heeft dit ook de betrouwbaarheid vergroot (Verhoeven, 2011). Toevallige fouten, zoals afleiding, kon ervoor zorgen dat de respondenten bijvoorbeeld sociaal wenselijke antwoorden zouden geven. Dit is zoveel mogelijk voorkomen, doordat de onderzoekers de respondenten apart hebben genomen.

Validiteit

Om de externe validiteit te vergroten hebben de onderzoekers op verschillende tijdstippen de interviews afgenomen. Op deze manier hebben de onderzoekers een zo'n divers mogelijk respondentengroep kunnen spreken. Hiermee hebben de onderzoekers de inhoudelijke generaliseerbaarheid vergroot.

Om de interne validiteit te vergroten hebben de onderzoekers met verschillende zaken rekening gehouden, bijvoorbeeld met de selectie rondom de steekproef. Ook zijn de onderzoekers zich bewust geweest van eventuele externe voorvallen, met name de verkiezingen in Zuid-Afrika. Er is een blijvend spanningsveld tussen de aanhangers van verschillende politieke partijen. De onderzoekers waren zich ervan bewust dat wanneer zij bij een aanhanger van de ene partij een interview hadden gehad, zij misschien niet meer welkom waren bij een aanhanger van de andere partij.

Een ander extern voorval waar de onderzoekers rekening mee hebben gehouden is de tijdelijke breuk, uit het verleden, tussen Refilwe en Jo Slovo. Het zou kunnen dat de respondenten hier nog steeds wrok over koesterden.

Bruikbaarheid

De onderzoekers hebben de bruikbaarheid van hun onderzoek vergroot door middel van een focusgroep. Hier konden de resultaten, conclusies en aanbevelingen worden voorgelegd aan een afspiegeling van de populatie. Hierdoor konden de onderzoekers checken of hun resultaten overeen kwamen met de ervaring van de focusgroep. Tijdens de focusgroep kwamen wel een aantal kritische opmerkingen naar voren, maar over het algemeen was de focusgroep het eens met de resultaten. Dit verstevigde de resultaten en maakte deze ook bruikbaar.

3. Resultaten

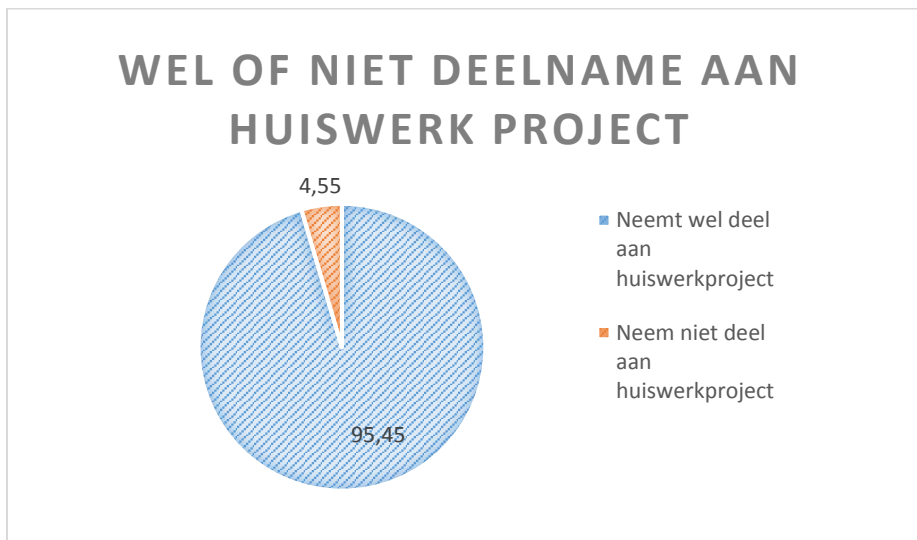
Resultaten deelvraag 1

Deelvraag 1: *“Wat zijn de ervaringen van de deelnemers van de projecten van Ithuteng?”*

Van de deelnemers zijn er 22 deelnemers geïnterviewd, de percentages in onderstaande figuren zijn altijd afkomstig van deze 22 deelnemers.

Deelname huiswerkbegeleiding

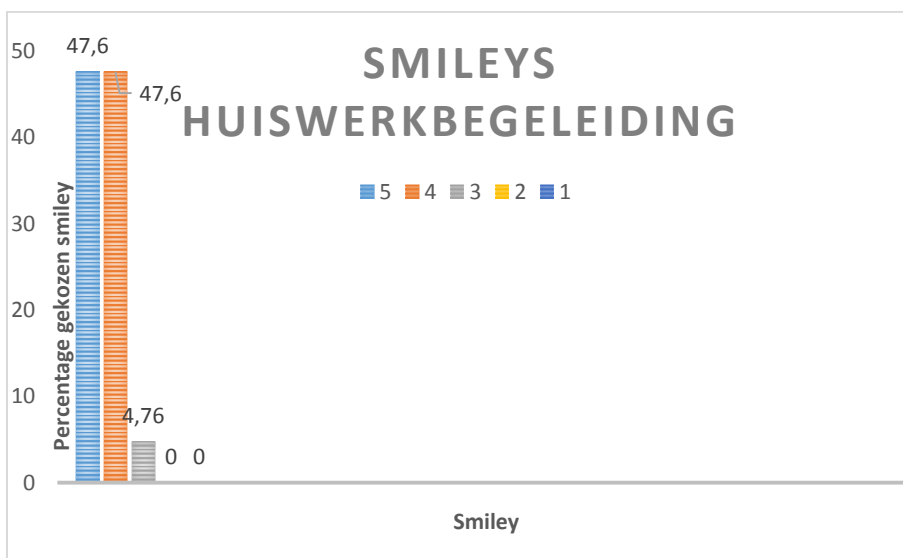
Van de in totaal 22 geïnterviewde deelnemers van Ithuteng geeft slechts één respondent aan, geen deel te nemen aan de huiswerkbegeleiding. (zie figuur 1.1)

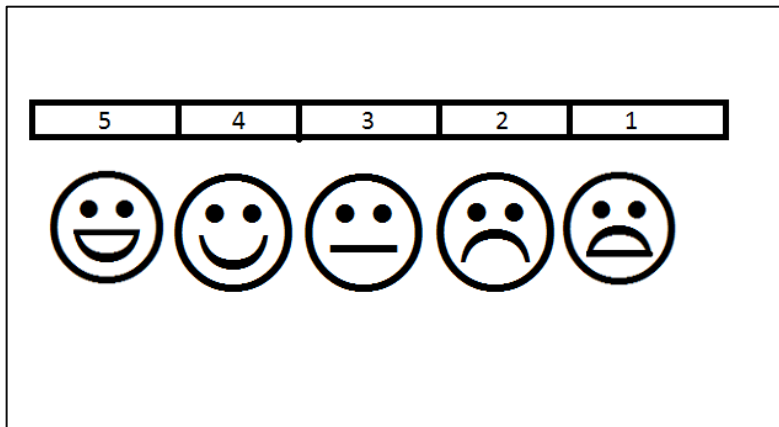
Figuur 1.1

Smiley & uitleg

Voor de huiswerkbegeleiding zijn verschillende smileys gegeven. Zie hiervoor (Figuur 1.2) een voorbeeld van de smileys is in Figuur 1.3 weergegeven.

Figuur 1.2

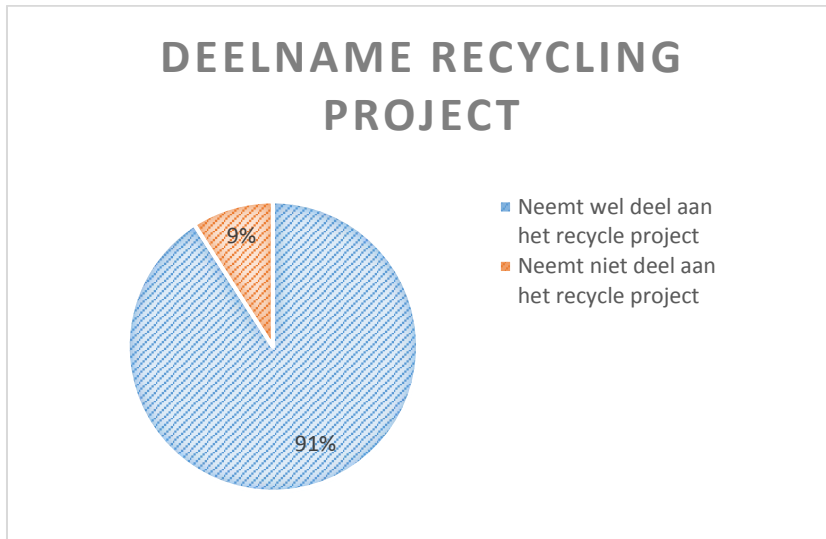

Figuur 1.3

De deelnemers die een smiley 5 geven aan de huiswerkbegeleiding, geven hier de volgende redenen voor: ze krijgen hulp bij het maken van huiswerk, leren meer en gaan over naar het volgende jaar. De deelnemers geven een smiley 4 met de volgende redenen: ze zijn blij dat ze boeken kunnen lezen in Ithuteng en huiswerk kunnen maken. Een enkele deelnemer geeft smiley 3 voor de huiswerkbegeleiding omdat hij of zij wel blij is met de plek die Ithuteng biedt maar weinig hulp ontvangt.

Deelname recycling

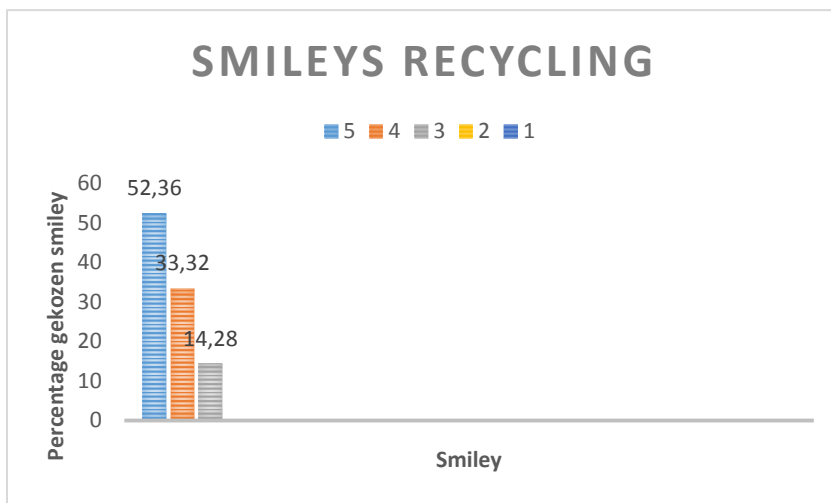
Van de in totaal 22 geïnterviewde deelnemers van Ithuteng geven slechts twee respondenten aan, geen deel te nemen aan het recycleproject (zie figuur 1.4) Een aantal deelnemers heeft specifiek aangegeven dat zij soms recyclen.

Figuur 1.4)

Smiley & uitleg

Voor het recycleproject zijn verschillende smileys gegeven, zie hiervoor (figuur 1.5)

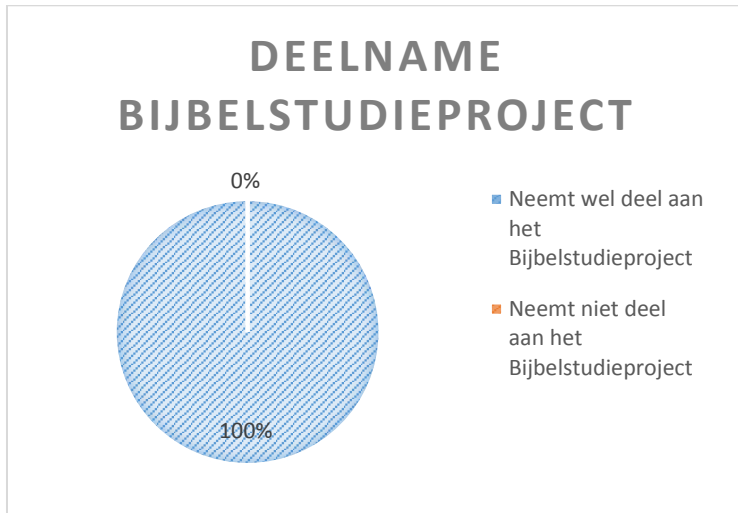

Figuur 1.5

De deelnemers die een smiley 5 geven aan het recycleproject, ze geven hiervoor de volgende reden: ze hebben nu de mogelijkheid om schoolspullen of iets anders te kunnen kopen in de Swapshop. De deelnemers geven een smiley 4 met de volgende redenen: zodat ze schoolspullen kunnen kopen en het recycleproject krijgt door enkele deelnemers smiley 4, omdat zij andere prioriteiten stellen. Een enkele deelnemer geeft smiley 3 voor het recycleproject omdat wanneer hij of zij recycled te horen krijgt dat hij of zij uit een arme familie komt.

Deelname Bijbelstudie

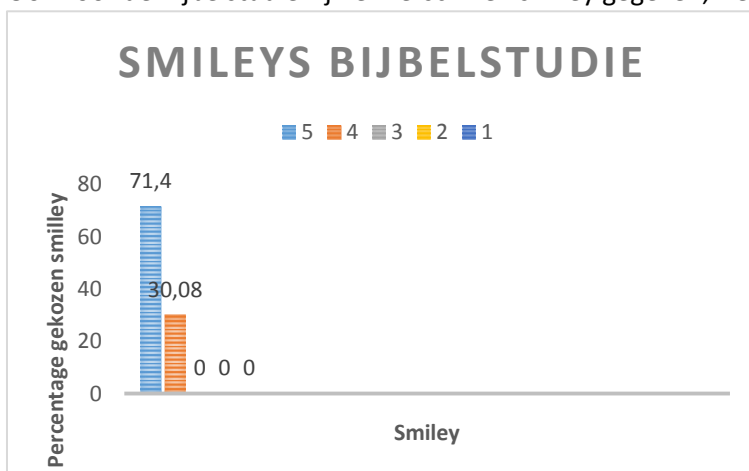
Van de in totaal 22 geïnterviewde deelnemers, geven zij allen aan deel te nemen aan de Bijbelstudie (zie figuur 1.6). Een aantal deelnemers heeft aangegeven soms deel te nemen aan de Bijbelstudie.

Figuur 1.6

Smiley & uitleg

Ook voor de Bijbelstudie zijn er verschillen smiley gegeven, zie hiervoor (Figuur 1.7)

Figuur 1.7

De deelnemers geven een smiley 5 aan Bijbelstudie met als meest genoemde reden: omdat zij leren over het woord van God. Verder vinden zij het ook belangrijk om God te kunnen aanbidden en om over hem te praten. De deelnemers die een smiley 4 geven aan Bijbelstudie, geven hiervoor de volgende redenen: ze leren hoe je anderen moet liefhebben, hoe je je hoort te gedragen en wanneer je geen mogelijkheid hebt om zondag naar de kerk te gaan, is er altijd nog de optie voor Bijbelstudie in Ithuteng.

Verbetering

De deelnemers geven als verbeterpunten aan dat meer hulp bij het maken van het huiswerk, welkom zou zijn. Meer hulp zou ervoor zorgen dat zij niet alleen het huiswerk maken maar het ook leren begrijpen. De deelnemers zouden meer hulp willen ontvangen op het gebied van lezen, schrijven en het maken van huiswerk en zij zouden het huiswerk beter kunnen maken wanneer het stiller is. Er komt vaker in de interviews naar voren dat de deelnemers last hebben van het lawaai in Ithuteng en dat zij dit graag verbeterd zien.

Over de inhoud van het recycleproject wordt geen verbetering genoemd. De deelnemers zijn tevreden over hoe het project is vormgegeven. Wel worden er suggesties gegeven over de inhoud van de Swapshop. De deelnemers zouden graag melk, rijst, een groter aantal schoolspullen en meer wiskundebehoeften willen.

In de interviews met de deelnemers van Ithuteng werden er weinig verbeterpunten aangedragen voor de Bijbelstudie. De deelnemers geven aan dat de Bijbelstudie goed is zoals het nu is. Wel is er behoefte aan verdieping op de inhoud van de Bijbel en het zou minder rumoerig mogen zijn.

Wensen

De deelnemers van Ithuteng geven aan dat wanneer zij de baas zouden zijn van Ithuteng dat zij het volgende wensen: dat het in Ithuteng stiller zou zijn, er computers zouden zijn zodat het gemakkelijk wordt om huiswerk te maken en de ruimte die Ithuteng nu heeft uitbreiden. Een enkeling noemt dat hij of zij zou willen dat Ithuteng langer open is, zodat er naast huiswerk ook gestudeerd kan worden voor bijvoorbeeld toetsen in de avonden. Dit kwam ook in de focusgroep naar voren, dat er niet alleen tijd is om huiswerk te maken maar dat er ook tijd is om te studeren. Dit geldt vooral voor de hogere Grades. Naast de programma's van nu geven een aantal deelnemers aan extra activiteiten te willen, zoals: sport, drama en zang. Ook ligt er een wens om deelnemers meer sociale vaardigheden te leren.

Resultaten deelvraag 2

Deelvraag: *“Wat is volgens de organisatoren van Ithuteng het ervaren effect van de projecten die zij aanbieden?”*

Doelen

Het doel dat wordt genoemd voor Ithuteng is het empoweren en ondersteunen van de kinderen op een emotionele, spirituele en educatieve manier. Ithuteng heeft ook als doel om een brug te zijn tussen Refilwe en de community Jo Slovo.

Een ander doel van Ithuteng is dat het een veilige plek is voor de kinderen, waardoor ze van straat worden gehouden.

Aandeel van organisatoren

Vanuit het interview is naar voren gekomen dat organisatoren zich vooral hebben bezig gehouden met het vormgeven van het project, hierbij kan gedacht worden aan het aanbrengen van structuren. Op dit moment zetten organisatoren zich in doormiddel van huiswerkbegeleiding, het begeleiden van de recycling, het aanbieden van Bijbelstudie en het aanspreken van de deelnemers op ongewenst gedrag. Verder wordt genoemd dat organisatoren zich bezighouden met het overzien van de projecten, het doen van huisbezoeken en het onderhouden van de relaties met de sponsors. Ook het contact onderhouden met de community is van groot belang.

Motivatie van aandeel

De organisatoren van Ithuteng zijn gemotiveerd om zich in te zetten omdat zij de community en de kinderen willen helpen en aanmoedigen. Deze motivatie lijkt vooral voort te komen uit het feit dat organisatoren aangeven een hart te hebben voor kinderen en te houden van het werken met kinderen. Daarnaast vinden organisatoren het belangrijk dat het woord van God wordt overgebracht. Een andere motivator die wordt genoemd is dat het doen van vrijwilligerswerk ervoor kan zorgen dat er ervaring wordt opgedaan voor een eventuele baan.

Impact op de deelnemers

Ithuteng wordt door organisatoren gezien als een veilige plek, die de mogelijkheid biedt om huiswerk te kunnen maken. Hierbij wordt ook genoemd dat organisatoren denken dat de deelnemers van Ithuteng hierdoor betere schoolresultaten behalen.

De organisatoren hopen dat de community ook daadwerkelijk schoner wordt door het recycleproject en dat de Swap Shop de kinderen stimuleert om te gaan recyclen, omdat ze hierdoor spullen kunnen krijgen welke ze voorheen niet hadden. De kinderen leren meer over God en krijgen, door de Bijbelstudie, meer kennis over de bijbel.

Ook zien de organisatoren een impact op het gedrag van de kinderen, waarbij zij het idee hebben dat de kinderen minder ruzie maken als voorheen. De verschillende projecten staan met elkaar in verbinding waardoor de organisatoren het lastiger vinden om de impact van de projecten los van elkaar te zien.

Resultaten deelvraag 3

Deelvraag 3: "Wat is volgens de onderwijsinstanties het effect van de projecten van Ithuteng?"

Grade

Tijdens dit onderzoek zijn er interviews gehouden met verschillende docenten, van verschillende Grades, welke werkende zijn op de scholen: Blair Athol Primary School en St. Angars High School. Op de Primary School hebben er interviews plaatsgevonden met de docenten van Grade 1-3, Grade 4-7 en Grade 6 en 7. Op de High School zijn er interviews geweest met de docenten van Grade 10 en Grade 11-12.

Bekend met Ithuteng

De docenten kennen Ithuteng met name doordat de leerlingen erover vertellen. Ook is het zo dat de docenten zien dat de leerlingen met spullen van Ithuteng komen. Een enkeling kent Ithuteng niet, maar heeft voorafgaand aan het interview informatie gezocht op het internet.

Inhoud van de projecten van Ithuteng

De kennis over de inhoud van de projecten van Ithuteng is gebaseerd op wat de leerlingen aan de docenten vertellen. In het interview kwam naar voren dat docenten denken dat leerlingen in Ithuteng toegang hebben tot meer voorzieningen dan thuis, dat de leerlingen, die willen leren, in Ithuteng geholpen worden en dat de leerlingen bereikt worden met extra activiteiten. Ook denken docenten dat Ithuteng de leerlingen weghoudt van kattenkwaad en ze de mogelijkheid biedt om bezig te blijven met positieve dingen, zoals het focussen op de studie.

Mening over de projecten van Ithuteng

De mening over de After care in het algemeen is positief, de redenen die hiervoor gegeven worden zijn: het houdt de leerlingen van de straat, ze maken hun huiswerk af en de leerlingen hebben de mogelijkheid om te leren.

In de mening van docenten komt naar voren dat recyclen een leerproces is voor leerlingen, het helpt hen om hun omgeving schoon te houden en het leert hen dat materiaal waardevol kan zijn. Een enkeling geeft aan dat de prijzen in de Swap Shop zo laag zijn, dat het lijkt alsof Ithuteng de spullen bijna gratis weggeeft.

Uit de interviews is naar voren gekomen dat docenten het belang en het voordeel inzien, met name voor de leerlingen van ongeletterde ouders. De ongeletterde ouders kunnen hun kinderen niet helpen bij het maken van huiswerk, daarom is het goed dat deze leerlingen naar Ithuteng kunnen komen. Ook ervaren docenten het als een voordeel dat de leerlingen bij Ithuteng gemotiveerd worden om te leren.

Naast de voordelen worden er door docenten ook nadelen genoemd namelijk dat docenten denken, dat de leerlingen die op school speels zijn ook dit gedrag vertonen in Ithuteng. Dus dat zij vooral naar Ithuteng komen om te spelen. Als nadeel van het project wordt genoemd dat de mensen die niet in de nabije omgeving van Ithuteng wonen, geen gebruik kunnen maken van Ithuteng, dus ook geen huiswerkbegeleiding kunnen ontvangen. De reden waarom deze kinderen geen gebruik kunnen maken van de projecten van Ithuteng, is dat deze leerlingen anders niet meer, op een laat tijdstip, met de bus naar huis kunnen gaan.

Impact op de leerlingen die deelnemen aan de projecten van Ithuteng

De geïnterviewde docenten zien positieve verandering in het gedrag van de leerlingen. Voorbeelden hiervan zijn: de leerlingen worden meer verantwoordelijk, zijn beter gemanierd en gedisciplineerd. Volgens docenten helpt Ithuteng de leerlingen vooral met wiskunde en taal, hierin is verbetering te

zien. Verder valt docenten op dat de leerlingen die naar Ithuteng gaan, geen grote problemen hebben met hun huiswerk en bekend zijn met de boeken.

Resultaten deelvraag 4

Deelvraag 4: *“Welke factoren spelen een rol bij wel of geen deelname aan de voorzieningen en projecten van Ithuteng?”*

Deelname & reden huiswerkhulp

Van de in totaal 22 geïnterviewde deelnemers van Ithuteng geeft slechts één respondent aan, geen deel te nemen aan de huiswerkbegeleiding (zie figuur 1.1).

De voornaamste reden die de geïnterviewde deelnemers geven over waarom ze deelnemen, is dat zij thuis niet de mogelijkheid hebben om huiswerk te maken. Dit ligt met name aan een gebrek aan elektriciteit, middelen en ondersteuning.

Deelname & reden recycling

Van de in totaal 22 geïnterviewde deelnemers van Ithuteng geven slechts twee respondenten aan, geen deel te nemen aan het recycleproject (zie figuur 1.3). Een aantal deelnemers heeft specifiek aangegeven dat ze soms recyclen.

De meest genoemde reden om deel te nemen aan het recycleproject is dat, de deelnemers door te recyclen schoolspullen en eten kunnen kopen. Daarbij geven de geïnterviewde deelnemers wel aan dat er niet altijd genoeg afval in de community aanwezig is, om te kunnen recyclen. Een enkeling geeft aan niet te recyclen, omdat ze het thuis goed hebben.

Deelname & reden Bijbelstudie

Van de in totaal 22 geïnterviewde deelnemers, geven zij allen aan deel te nemen aan Bijbelstudie (zie figuur 1.5). Een aantal deelnemers heeft aangegeven soms deel te nemen aan Bijbelstudie.

Uit de interviews komt naar voren dat de reden, waarom de geïnterviewde deelnemers naar Bijbelstudie gaan, is om hun kennis over de Bijbel en God te verbreden.

Kennis over de projecten

Over het algemeen wordt vanuit de interviews duidelijk dat bewoners van Jo Slovo Ithuteng, beter bekend onder de naam Library of After care, kennen. Bewoners kennen Ithuteng vooral doordat eigen kinderen deelnemen. Wel is er een klein aantal bewoners die geheel niet bekend zijn met Ithuteng. Er worden wisselende uitspraken gedaan over de inhoud van de projecten van Ithuteng. Enerzijds wordt aangegeven dat men de projecten kent en anderzijds wordt aangegeven dat men niets weet over de inhoud van de projecten van Ithuteng. Wanneer het gaat over de inhoud van de projecten worden huiswerkbegeleiding en recyclen in tegenstelling tot Bijbelstudie, het meest genoemd. Een enkeling ziet Ithuteng als zijn of haar eigen project.

Mening over de projecten

Het grootste deel van de geïnterviewde bewoners geeft aan de projecten van Ithuteng goed te vinden, hiervoor worden verschillende redenen gegeven. Ithuteng wordt gezien als een plek waar de kinderen kunnen zijn en plezier kunnen hebben.

Het recycleproject geeft de kinderen de kans om schoolspullen en eten te kopen in de Swap Shop. De geboden hulp voor huiswerk wordt gezien als iets goeds.

Support

De geïnterviewde bewoners zien hun support vooral in het sturen van de kinderen naar Ithuteng. Daarnaast helpen sommige ouders hun kinderen met het verzamelen van recycle materiaal. Een enkeling checkt wat er in Ithuteng gebeurt en bemoedigt de vrijwilligers en ziet dit als zijn of haar support. Verder is uit de focusgroep naar voren gekomen dat het support van ouders minimaal is, dit bleek uit de uitspraken van aanwezigen. Zij merkten namelijk op dat er, net als bij ouderavonden, geen enkele ouder aanwezig was tijdens de focusgroep.

Daarnaast kwam uit de focusgroep ook naar voren dat ouders helpen met het verzamelen van recycle materiaal en vervolgens zelf kiezen wat er in de Swap Shop wordt gekocht. Dit in tegenstelling tot hoe het project is opgezet, waarbij de kinderen zelf mogen kiezen wat ze kopen. De focusgroep draagt aan om tijdens een community meeting nogmaals de opzet van het recycleproject duidelijk te maken.

Mening over vrijwilligerswerk

Over het algemeen vinden de geïnterviewde bewoners vrijwilligerswerk goed. Wel geven zij aan dat je als vrijwilliger iets moet krijgen voor het gedane werk, dit omdat je eten op tafel moet brengen. Ook wordt er door een enkeling genoemd dat vrijwilligerswerk ervoor kan zorgen dat je door kan stromen naar een betaalde baan, omdat je al bekend bent met de taak en de regels.

Zelf vrijwilligerswerk doen

Wanneer de vraag werd gesteld of de bewoners vrijwilligerswerk willen doen ten goede van de community, werd er gezegd dat veel van hen bereid zijn dit te doen. Dit hangt echter af van het feit of zij wel of geen werk en tijd hebben. Daarnaast geven bewoners aan dat zij wel vrijwilligerswerk willen doen, mits er een geschikte taak voor hen is. Een enkeling heeft vrijwilligerswerk gedaan bij Ithuteng, maar is hier vanwege een betaalde baan mee gestopt.

Vanuit de focusgroep is naar voren gekomen dat de aanwezigen zich afvragen of bewoners wel echt vrijwilligerswerk willen doen. De werkloosheid in community Jo Slovo is erg groot, dit zou betekenen dat er veel mensen thuis zitten, dus de mogelijkheid hebben om vrijwilligerswerk te doen. Toch melden zij zich niet bij Ithuteng.

Resultaten deelvraag 5

Deelvraag 5: *“Wat zijn de voor- en nadelen volgens de bewoners van Joe Slovo van de voorzieningen en projecten die Ithuteng aanbiedt?”*

Voordelen

In de interviews met de bewoners kwamen verschillende voordelen aan het bod, namelijk: Ithuteng is een veilige plek waar de kinderen kunnen zijn, waardoor ze niet langer op straat hangen. Ook wordt het als een voordeel beschouwd dat er in Ithuteng elektriciteit is. Daarnaast zien de geïnterviewde bewoners het ook als een voordeel dat er mensen zijn in Ithuteng die op de kinderen letten. Een enkeling noemt als voordeel dat de kinderen geleerd wordt hoe ze Engels moeten schrijven en spreken en dat hierdoor ook vooruitgang wordt gezien in schoolresultaten. Rondom het recycleproject noemen de geïnterviewde bewoners dat zij zien dat de community schoner wordt en dat de kinderen nu niet meer met het afval spelen, maar het wegbrengen om te recyclen. Dat zij hierdoor iets kunnen kopen in de Swap Shop, zien zij als een voordeel.

Nadeel

De geïnterviewde bewoners benoemen dat zij niet veel nadelen zien met betrekking tot de projecten van Ithuteng. Wel wordt benoemd dat het recycleproject gevaarlijk kan zijn omdat de kinderen steeds verder weg gaan om afval te verzamelen. Ook vertelden bewoners dat kinderen op andermans terrein komen om daar het afval weg te halen.

Resultaten deelvraag 6

Deelvraag 6: *“Waar zien de organisatie, de scholen en de bewoners van Jo Slovo zelf mogelijkheden tot verandering met betrekking tot de projecten die Ithuteng aanbiedt?”*

Wens vanuit de organisatie voor Ithuteng

De grootste wens die door organisatoren wordt genoemd is dat er meer vrijwilligers, in de vorm van tutors, moeten komen voor het ondersteunen van de huiswerkbegeleiding van Ithuteng. Met name wordt er extra ondersteuning gevraagd voor de deelnemers die moeite hebben met wiskunde. Uit de resultaten komt naar voren dat er bij enkele organisatoren een wens is om de educatieve kant van het project verder te ontwikkelen, zonder de veilige plek, welke Ithuteng nu is, te verliezen.

Een enkeling van de organisatoren zou meer focus willen rondom het recycleproject.

Enkele van de organisatoren willen meer structuur rondom de projecten van Ithuteng. Om dit te kunnen bereiken zullen zij meer verantwoordelijkheid moeten nemen. Dit willen zij graag bereiken in samenwerking met de community Jo Slovo. Het is hierbij belangrijk dat er meer duidelijkheid komt over welke mogelijkheden de community bezit en op welk gebied deze kunnen worden ingezet.

Organisatoren zouden het wenselijk vinden dat er meer ouders uit de community vrijwilligerswerk zouden doen. Zij denken deze vrijwilligers meer te motiveren door het eventueel opstarten van een Swap Shop voor volwassenen, dit zou betekenen dat er met vrijwilligersuren Mula's verdiend zouden kunnen worden.

Verder zouden de organisatoren graag andere activiteiten zoals: educatieve uitjes, traditionele dans of drama willen aanbieden naast de nu al bestaande projecten. Ook is er de wens om de ruimte die Ithuteng nu heeft, verder uit te breiden zodat er ook een scheiding kan worden gemaakt tussen de leerlingen van de Primary school en de leerlingen van de High school.

Verandering onderwijsinstanties

De onderwijsinstanties geven aan dat er een verandering zou plaats mogen vinden in de communicatie die er is tussen de scholen en Ithuteng. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat er meer samenwerking gaat plaatsvinden. Een enkeling geeft aan dat hij of zij denkt dat een ouderavond kan helpen, zodat ouders het belang in kunnen zien van Ithuteng.

Verandering bewoners van Jo Slovo

Uit de interviews met de bewoners is naar voren gekomen zij graag zouden zien dat de vrijwilligers een beloning krijgen voor het vrijwilligerswerk. Om dit te kunnen realiseren is er meer geld nodig. De reden waarom de vrijwilligers een beloning zouden moeten krijgen is omdat zij hiermee eten op tafel kunnen brengen. Verder zien de bewoners Ithuteng als een toevoeging, een plek waar de kinderen beter huiswerk kunnen maken.

Meer support voor de organisatoren

Sommige van de geïnterviewde organisatoren geven aan wel een cursus te willen volgen, wanneer hier de mogelijkheid voor is, met name om de aanwezige kennis te vergroten. Een enkeling geeft aan zelf geen ondersteuning nodig te hebben, maar de andere organisatoren wel beter zou kunnen ondersteunen, zodat eenieder zich gewaardeerd voelt.

Wens van de onderwijsinstanties

Uit de interviews met de docenten kwam naar voren dat zij graag zouden willen zien dat Ithuteng de leerlingen vooral ondersteunt op het gebied van rekenen, de Engelse taal en wiskunde voor de hogere Grades. Een veelgenoemde wens is dat de docenten aangeven graag samen te willen werken met Ithuteng om elkaar van dienst te kunnen zijn. Als voorbeeld hiervoor wordt gegeven dat de scholen lesvoorbereidingen zouden kunnen geven aan de vrijwilligers van Ithuteng, zodat duidelijk wordt welk huiswerk er moet worden gemaakt. Zij geven aan dat het motiveren van de leerlingen ook van belang is. De docenten zouden graag zelf willen zien wat er in Ithuteng gebeurt om elkaar beter te leren kennen. Een enkeling geeft aan dat het goed zou zijn als de mogelijkheid er was om een social worker in te schakelen, voor de ouders en de leerlingen, wanneer dit nodig is.

Ondersteuning vanuit Ithuteng bij het ontwikkelen van talent:

In de interviews met de bewoners van Jo Slovo kwam naar voren dat er veel verschillende wensen zijn. Vooral kwam naar voren: het krijgen van Bijbelstudie, het volgen van een bedrijfsmanagement cursus en het verbeteren van de Engelse taal. Een enkeling noemt graag zijn kooktalent verder te willen ontwikkelen of mentor te willen zijn voor de jongeren uit de community Jo Slovo. Verder is er de wens van een aantal bewoners dat er een project wordt opgezet voor werkloze vrouwen zoals bijvoorbeeld het aanbieden van naailessen. Als laatste geven de bewoners aan hulp te willen krijgen bij het zoeken van werk.

Resultaten deelvraag 7

Deelvraag 7: “Wat zegt de literatuur over community development en wat kan Refilwe hiermee in de After care?”

In overleg met de opdrachtgever hebben de onderzoekers gekeken welke literatuur het meest passend en helpend zou zijn voor het onderzoek. Binnen de organisatie Refilwe is er de wens om meer te werken met de Asset Based Community Development methode (ABCD methode), maar hier moet meer kennis over verworven worden. In deze deelvraag wordt het onderscheid beschreven tussen het bieden van hulp gericht op de vraag en het bieden van hulp gericht op de kwaliteiten van de community. Vanuit de opdrachtgever was er ook de vraag naar wat een volgende stap moet zijn voor Ithuteng, waarbij de samenwerking met de community wel in stand kan blijven. Om meer kennis te krijgen over wat een vervolgstap kan zijn voor Ithuteng, hebben de onderzoekers zich verdiept in de literatuur van ‘*When Helping Hurts*’. Deze literatuur werd als tip meegegeven door de opdrachtgever en is heel passend geweest voor deze deelvraag. In deze literatuur wordt uitgelegd hoe belangrijk het is om als organisatie bewust te zijn van hoe de hulpverlening eruitziet en wanneer het schadelijk kan zijn voor de doelgroep. De onderzoekers hebben langere tijd gezocht naar het vinden van literatuur over After care, zonder resultaat. De opdrachtgever heeft voor de onderzoekers een afspraak gemaakt aan de Universiteit van Pretoria. Daar hebben de onderzoekers geluisterd naar de verschillende projecten waar de studenten werkzaam zijn. Ook was er voor de onderzoekers de mogelijkheid tot vragen stellen rondom literatuur, maar studenten en docenten gaven aan dat zij zelf niet beschikken over literatuur over After care. Het werd de onderzoekers aangeraden om zich te verdiepen in Early Childhood Development en daarbij specifiek het boek van Neaum (2010) te gebruiken.

Asset-Based-Community Development methode

Inleiding op ABCD-methode

Refilwe is er op gericht om te werken vanuit de behoeften van de community, dus er wordt ondersteuning gegeven op de gebieden waar ook vraag is. Het doel van de ABCD methode is dat er van binnenuit gewerkt wordt aan een in economisch, cultureel en sociaal opzicht leefbare buurt, door sociale relaties tot stand te brengen (Brörmann, 2010). De methode gaat ervan uit dat communities hun eigen ontwikkeling kunnen aansturen door het identificeren en mobiliseren van hun eigen kwaliteiten en vaardigheden (ABCD institute, 2015).

Hieronder wordt een beschrijving gegeven van de ABCD methode, met de daarbij horende stappen. Ook wordt er een beschrijving gegeven van wat er nodig is om een community te helpen en welke stappen van de ABCD methode, Refilwe nog kan zetten om de community beter van dienst te zijn.

Werken gericht op de vraag van de community (Needs Based Community Development)

De traditionele manier om problemen en vragen te benaderen in een community, is om deze eerst te identificeren. Door de hulp van professionals die vooral keken naar wat er miste in communities, zijn de bewoners zichzelf gaan zien als arme mensen met speciale noden die alleen konden worden opgelost door deze professionals (ABCD institute, 2015). Veel van de problemen, zoals armoede of werkloosheid, zijn te groot voor één community om zelf op te lossen. Door de focus te leggen op de oorzaak van de problemen kunnen de inwoners van de community er uiteindelijk voor kiezen om op te geven, vanwege de aard van de zaak. Deze benadering kan onhaalbare verwachtingen scheppen en deze kunnen leiden tot teleurstellingen en mislukking. Ook kan deze benadering ervoor zorgen dat er naar zoveel verschillende problemen wordt verwezen, dat de inwoners zich overweldigd voelen en uiteindelijk niet weten wat te doen (Haines, 2014).

Werken gericht op de kwaliteiten van de community (Asset-Based Community Development)

Een alternatieve benadering is de Asset Based Community Development. Het idee hiervan is dat er inzichtelijk wordt welke kwaliteiten er in de community aanwezig zijn om deze uit te breiden en te verstevigen. Het grote verschil met de Need Based benadering is dat de Asset Based benadering zich focust op de krachten en kwaliteiten van een community in plaats van te focussen op tekortkomingen en problemen. Deze benadering zou bijvoorbeeld een community kunnen helpen om kleine bedrijfjes op te zetten en te focussen op succes. Dit zorgt ervoor dat de community ook positieve aspecten gaat herkennen en deze steeds verder kan ontwikkelen. Door deze focus te hebben, zal er een sneeuwbal effect ontstaan dat ook andere gebieden in de community kan beïnvloeden, waardoor er ontwikkeling ontstaat. Deze benadering negeert de problemen vanuit de community niet, maar er wordt eerst gekeken naar de kracht van de community en behaalde resultaten. Dit zorgt ervoor dat de inwoners positiever naar hun community kunnen kijken, zodat zij bemoedigd worden om zich verder te ontwikkelen (Haines, 2014).

Principes van de ABCD methode

De ABCD methode gaat uit van de volgende principes:

- Iedereen heeft kwaliteiten (met zeldzame uitzondering). Mensen kunnen en willen zich inzetten, maar daarvoor moeten wel hun kwaliteiten worden ontdekt.
- Relaties bouwen een community. Het opbouwen en voeden van relaties is de kern van de ABCD methode.
- Bewoners staan centraal. Het is belangrijk om de bewoners te zien als burger in plaats van als cliënten.
- Betrek leiders en anderen actieve leden van de community. De leiders en actieve leden kunnen anderen betrekken in het proces. Dit betrekken en navolgen is gebaseerd op vertrouwen, invloed en relatie.
- Mensen geven om iets, instellingen klagen vaak over apathie. Bewoners lijken een gebrek te hebben aan motivatie. De ABCD methode zegt echter dat bewoners zich alleen kunnen inzetten als ze eigen kwaliteiten en vaardigheden leren kennen.
- Motivatie tot actie moet worden geïdentificeerd. Ieder mens bezit kwaliteiten, elke community bezit kwaliteiten. Luister naar deze kwaliteiten.
- Vraag, vraag, vraag. Vragen en uitnodigingen is het sleutelwoord voor community ontwikkeling.
- Vragen stellen is beter dan antwoorden geven, het versterkt namelijk de participatie. Bewoners wordt vaak gevraagd om het advies van mensen buiten de community op te volgen. Een actievere manier tot verbintenis is door de bewoners zelf vragen te laten bedenken en te beantwoorden.
- Een bewoners-gecentreerde "van binnen uit" organisatie is de sleutel tot community verbintenis. Een bewoners-gecentreerde organisatie is er één waarbij de lokale bewoners de projecten runnen en organiseren.
- Instellingen hebben hun limiet wat betreft probleemoplossingen bereikt. Alle instellingen zoals overheid, non-profit organisatie en bedrijven komen niet verder in het oplossen van community problemen, zonder de hulp van de rest van de community.
- Instellingen zullen communities leidend moeten maken. Leiders in instellingen hebben een essentiële rol in community opbouw door een stap terug te doen en daardoor mogelijkheden te creëren voor bewoners, zorg en echte democratie. (ABCD institute, 2015)

Vijf belangrijke factoren in ABCD

- Individuen: Alle individuen in een community beschikken over kwaliteiten en vaardigheden. Deze moeten herkend en geïdentificeerd worden.
- Verenigingen: kleine informele groepen mensen die in het belang van de community hun kwaliteiten vrijwillig inzetten zijn van cruciaal belang.
- Instellingen: Dit zijn groepen die bestaan uit professionals die gestructureerd georganiseerd zijn. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan scholen. De kwaliteiten van deze instellingen helpen de community en zorgen voor gemeenschappelijke verantwoordelijkheid.
- Fysieke middelen : Zoals grond, gebouwen en geografische ruimte welke gebruikt kunnen worden.
- Aansluiting: Het is belangrijk dat mensen met verschillende kwaliteiten en vaardigheden deze met elkaar kunnen uitwisselen. Het ontdekken van kwaliteiten en het opbouwen van relatie is hierbij erg belangrijk.

(ABCD institute, 2015)

Community mapping

Binnen de ABCD methode wordt er gebruik gemaakt van community mapping, dit kent verschillende stappen welke in figuur 7.1 worden weergegeven.

Stap	Wat	Wie	Hoe
1) Dataverzameling	Het in kaart brengen van de huidige situatie in de community en veranderingen die zich voordoen. Het gaat hierbij nog niet om de persoonlijke kwaliteiten van de community, deze komen in stap 3.	Alle bewoners van de community	Observeren van de huidige situatie.
2) Data-analyse	Het analyseren van de informatie die voortkomt uit de vorige stap.	Alle bewoners van de community	Interpreteren van de observatie.
3) Kwaliteiten in kaart brengen	Het in kaart brengen van kwaliteiten wordt gebruikt om te inventariseren welke vaardigheden en kwaliteiten er in de community aanwezig zijn.	- Individuen (waaronder jeugd, senioren, mensen met een handicap, lokale kunstenaars, en andere) - Lokale verenigingen en organisaties (waaronder liefdadigheidsgroepen, ethische verenigingen, politieke organisaties, sport verenigingen, veteranen groepen, religieuze instellingen, culturele organisaties en vele anderen) - Lokale instellingen voor community opbouw (zoals parken, bibliotheken, scholen, de politie, ziekenhuizen en andere instellingen die deel uitmaken van het weefsel van een community)	Community mapping:
4) Community enquête	Community enquêtes kunnen nuttig zijn bij het identificeren van problemen in het begin stadia van community opbouw of om het beleid van het huidige systeem te verfijnen.	Alle bewoners van de community	- Het verzamelen van informatie over de houding van het publiek en meningen over nauwkeurig omschreven issues, problemen of kansen. - Het bepalen van hoe de community beschreven issues, problemen en kansen in volgorde van belangrijkheid en urgentie plaats. - Het geven van een stem aan community in het bepalen van het beleid, doelen en prioriteiten. - Het bepalen van publieke steun voor initiatieven. - Het evalueren van de huidige programma's en beleid. - En na te gaan "wat mensen denken" of "wat de mensen echt willen".

Figuur 7.1 (Phillips, 2014)

Wat is er nodig om meer met de ABCD methode te werken?

Er zijn verschillende soorten veranderingen die een organisatie kan proberen te bewerkstelligen. Om een effectieve en collectieve impact te bewerkstelligen in een community, zijn er verschillende factoren van belang. Een effectieve en collectieve impact heeft invloed op het gehele welbevinden van de community, maar hiervoor zijn verschillende factoren van belang. Uit de praktijk is gebleken dat door middel van betere coördinatie of dienstverlening, geen effectieve impact gemaakt kan worden. Vooral omdat er een andere denkwijze en plan van aanpak nodig is. Zodat uiteindelijk de inwoners van de community meer in hun kracht gezet kunnen worden. Er zijn hierbij vier factoren van belang, om een impact te maken in een community (Duncan, 2015).

1. Een helder en gemeenschappelijk doel

Dit gedeelde doel moet verder gaan dan de belangen en behoeften van de organisatie, die bijvoorbeeld probeert om betere dienstverlening in een community te creëren of om hogere fondsen te krijgen. Het gemeenschappelijke doel dient als richtlijn en het moet betrekking hebben op de hoop van de inwoners van de community. Het gemeenschappelijke doel kan niet worden vormgegeven zonder in gesprek te zijn met inwoners van de community en zij moeten ook het uiteindelijke doel goedkeuren. Daarom is het een taak van een organisatie om brede overeenstemming te creëren over het gemeenschappelijke doel. De organisatie moet samenwerking en afstemming zoeken over de uitvoering van plannen, met de inwoners van de community. Voor echte betrokkenheid in de community moeten de professionals een stap terug doen om ruimte te geven aan de bewoners, zodat ze hun eigen verwachtingen en dromen kunnen bespreken en deze uiteindelijk ook durven te verwezenlijken.

2. Community verbintenis en coproductie

De grootste factor om een effectieve en collectieve impact te bewerkstelligen is de verbintenis vanuit de community. Er ontstaan vaak misverstanden over deze factor, er wordt te snel vanuit gegaan dat er al een verbintenis is met de community. Dan worden de inwoners van de community gezien als adviseurs, zodat de organisatie hun programma en dienstverlening kan verbeteren. De impact kan veel groter zijn als de bewoners niet worden gezien als cliënt of adviseur, maar wanneer ze co-producers worden van hun eigen community. Wanneer de bewoners als co-producer worden gezien, zijn ze ook een onderdeel van de oplossing. De bewoners zijn nodig om uiteindelijk een langdurige impact te hebben op de ontwikkelingen in de community. De rol van de organisatie is om barrières te verbreken, zodat de inwoners van de community de mogelijkheid hebben om hun kwaliteiten en ervaringen te delen om zo een verandering te bewerkstelligen in de community.

3. Relatie en vertrouwen

Om uiteindelijk een effectieve en collectieve verandering in de community te bewerkstelligen, is het belangrijk dat organisaties en sponsors samenwerken. Sterkte samenwerkingen zijn gebaseerd op het vertrouwen dat afkomstig is uit het opbouwen van authentieke relaties. Een relatie kan niet worden opgebouwd door regels. Relaties worden opgebouwd doordat mensen samenwerken, gebaseerd op een gemeenschappelijk doel en vertrouwen. Er moet tijd genomen worden om de relatie en de vertrouwensband op te bouwen. De rol van de organisatie is dat zij moet waarborgen, dat het initiatief wijd gedragen wordt en dat het bijdraagt aan het gezamenlijke doel. Ook moet de organisatie mogelijkheden bieden voor de bewoners, medewerkers en vrijwilligers om te communiceren op elk niveau. Om relaties op te bouwen moet er persoonlijk contact zijn, de mens moet gezien worden. Het is van belang om een relatie en vertrouwensband met de inwoners van de community te krijgen, door ze vooral ook te behandelen als experts van hun eigen leven, met daarbij

horende talenten welke kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de community. Als dit helder is, kan de organisatie ook bedenken hoe ze samen kunnen werken om de dromen te verwezenlijken.

4. Resultaten en verantwoording

Een collectieve, effectieve invloed bewerkstelligen vraagt om een lerende houding van de organisatie. Zij moeten bereid zijn om informatie te verzamelen met betrekking tot hun effectiviteit, waarbij zij continu open staan voor verandering, verbetering en vooral leren over wat werkt wel en wat werkt niet. Voor veel non-profit organisaties, is de angst om financiering te verliezen zo groot, dat er vaak niet gesproken of gekeken wordt naar wat niet werkt. Omdat een organisatie dan de strategie moet veranderen, waardoor sponsors misschien stoppen met ondersteuning. Daarom is het belangrijk dat de sponsors ook een open houding hebben, waarin besproken kan worden wat wel en niet werkt. Een collectieve impact maken kan complex zijn, omdat er wordt gewerkt met mensen en deze kunnen veranderen. Wat werkt voor één persoon, kan voor de ander niet werken. Daarom zijn er geen modellen, welke gegarandeerd werken, om de complexe problemen aan te kunnen pakken. In plaats daarvan moeten er data verzameld worden, om zo de koers te kunnen wijzigen. Deze data zijn nodig omdat er anders geen verandering bereikt worden, welke wel nodig is. Dan wordt er gewerkt, maar zonder het gewenste resultaat.

When helping hurts

Inleiding op When helping hurts

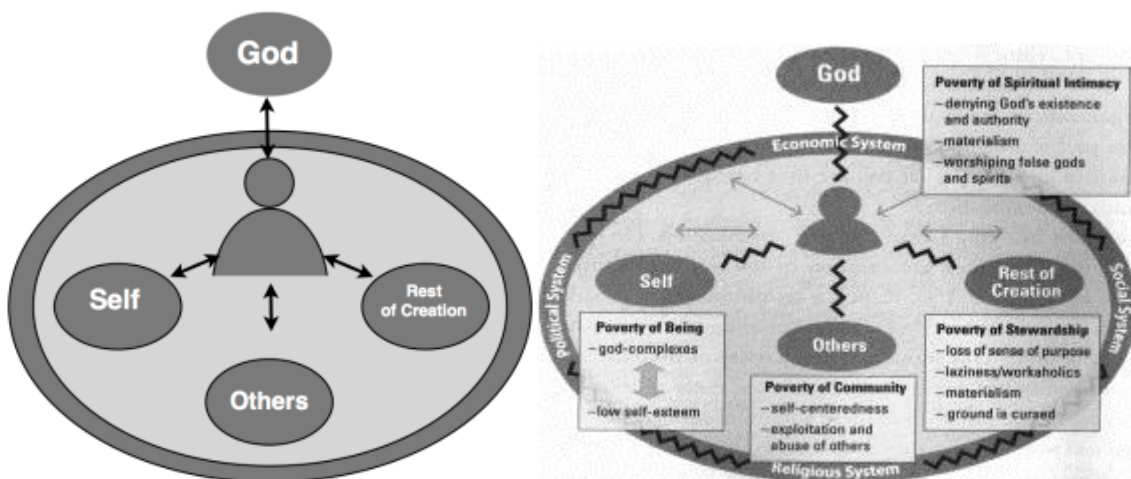
'When helping hurts' is een boek geschreven door Steve Corbett en Brain Fikkert. In dit boek wordt beschreven hoe je individuen of groepen die leven onder de armoede grens het beste zou kunnen helpen. Het boek beschrijft wat juist helpend is maar er worden ook veel voorkomende valkuilen omschreven. Het boek beschrijft dat er geen voor de hand liggende oplossingen zijn om armoede te bestrijden, het ondersteunen en helpen van mensen in armoede is complex en vraagt veel inzicht. Daarnaast schrijven zij over dat armoede grotendeels wordt veroorzaakt doordat mensen die in armoede leven in gebrokenheid met zichzelf leven.

Mensbeeld

Het mensbeeld dat wordt aangehaald is vanuit een christelijke overtuiging en visie. De mens is geschapen naar het beeld van God en door de zondeval leven we hier op aarde in gebrokenheid. In plaats van dat mensen zich als geschapen naar het beeld van God zien, dat ze gemaakt zijn om hun gaven en talenten te gebruiken en in relatie tot hun omgeving behoren te staan, zien mensen in armoede zich vaak als minderwaardig. Doordat mensen in armoede zichzelf als minderwaardig zien demotiveert het deze mensen om zelf initiatieven te nemen om kansen aan te grijpen om hun situatie te verbeteren.

Armoede

Voordat men bezig gaat met het 'bestrijden' van armoede is het goed om te weten wat armoede nou daadwerkelijk is. In het boek "When helping hurts" beschrijven de schrijvers Steve Corbett en Brain Fikkert het begrip armoede als volgt: elk mens lijdt aan een vorm van armoede, zoals figuur 7.3 laat zien. Zo kan er sprake zijn van geestelijke armoede, armoede van gemeenschap of een armoede van rentmeesterschap. Hiermee wordt bedoeld dat wij als mens niet in staat zijn om de volheid van de vreugde van God te ervaren in onze relaties. Elke minuut sinds de zondeval is volgens de schrijvers van het boek de mens een vierkante pin in een rond gat. Volgens de schrijvers resulteert deze gebrokenheid in de fundamentele relaties tot materiele armoede. Materiele armoede is het niet voldoende geld hebben om de fundamentele fysieke behoeften.

Figuur 7.2: *When helping hurts* (Corbett S., Fikkert B., 2009).

Figuur 7.3: *When helping hurts* (Corbett S., Fikkert B., 2009).

Armoede diagnosticeren

Bij het helpen van mensen welke in armoede leven worden vaak dezelfde cruciale fouten gemaakt. Aan de hand van een voorbeeld wordt in het boek “When helping hurts” uitgelegd welke cruciale fout herhaaldelijk wordt gemaakt.

Wanneer iemand die ziek is naar de dokter gaat zijn er twee cruciale fouten welke gemaakt kunnen worden. De eerste fout die gemaakt kan worden is het behandelen van de symptomen in plaats van de onderliggende ziekte. De tweede fout die gemaakt wordt is het geven van de verkeerde diagnose en vervolgens het voorschrijven van het verkeerde medicijn. Beide resulteren in het niet beter worden van de patiënt of zijn of haar situatie verergerd zelfs. Hetzelfde gebeurt met het helpen van mensen die in armoede verkeren. Als we proberen de armoede te verbeteren behandelen wij alleen de symptomen of geven wij de verkeerde diagnose. Net zoals in het verhaal van dokter kan het de situatie verslechteren of het proces naar verbetering dwarsbomen.

Door het geven van geld om op die manier de ‘symptomen’ te behandelen in plaats van de onderliggende ziekte kan de situatie van iemand die in armoede leeft juist verslechteren. In dat geval doet het geven van geld meer kwaad dan goed. Een betere oplossing zoals het boek When helping hurts aangeeft is het investeren in de relatie met een persoon. Om op deze manier op zoek te gaan naar de gaven en talenten om deze te ontwikkelen en in te zetten zodat er gewerkt kan worden aan de toekomst. Om op deze manier mensen die in armoede leven zichzelf te laten ontwikkelen om uit die hachelijke situatie te komen.

Alhoewel de symptomen van mensen die in armoede leven vaak hetzelfde zijn hoeft dit niet te betekenen dat de diagnose van de armoedeproblemen ook hetzelfde is. De schrijver van het boek ‘When helping hurts’ geeft aan dat het moeilijk kan zijn om de juiste diagnose van de problematiek te stellen. Ook kan de diagnose verschillen van persoon tot persoon. Net als mensen die wel in een ontwikkelde samenleving leven kunnen mensen die in armoede leven niet volledig op de hoogte zijn wat allemaal van invloed is op hun leven. Maar zelfs wanneer de juiste ‘diagnose’ wel is gesteld kan het jaren duren om mensen te helpen met het overwinnen van hun problemen. Ook kost de investering in de relatie veel tijd en gaat een relatie vaak met ups en downs.

If We Believe the Primary Cause of Poverty Is...	Then We Will Primarily Try to...
A Lack of Knowledge	Educate the Poor
Oppression by Powerful People	Work for Social Justice
The Personal Sins of the Poor	Evangelize and Disciple the Poor
A Lack of Material Resources	Give Material Resources to the Poor

Figuur 7.4: When helping hurts (Corbett S., Fikkert B. , 2009).

Arm versus rijk

Daarnaast hebben de rijken misvattingen over hun eigen positie rijke mensen denken vaak dat zij door hard werken zelf de 'rijke' positie hebben bereikt. Daardoor denken de rijke mensen dat zij de positie hebben te beslissen over wat goed is voor de arme mensen die zij dus wel degelijk als minderwaardig zien. Het hebben van economische welvaart kan er ook toe leiden dat mensen zich als een God voelen. Het helpen van arme mensen kan motiverend zijn omdat het je het gevoel kan geven dat je superieur bent.

Paternalisme

Bij het verstrekken van hulp is het van belang dat de helper zich bewust is van zijn kijk op de ander. Het is volgens de theorie niet helpend als er vormen voorkomen van paternalisme bij het helpen van de armen. Bij paternalisme is er over het algemeen een top-down benadering, degene die de middelen hebben bepalen voor degene zonder middelen wat er gebeurd. Paternalisme moet zoveel mogelijk worden vermeden. Paternalisme kan het gevoel van hulpeloosheid stimuleren bij de armen en ook kan het de helper juist bevestigen dat degene die zij helpen ook echt hulpeloos is. Paternalisme moet daarom zoveel mogelijk worden voorkomen omdat deze de situatie negatief beïnvloedt.

Visie op helpen

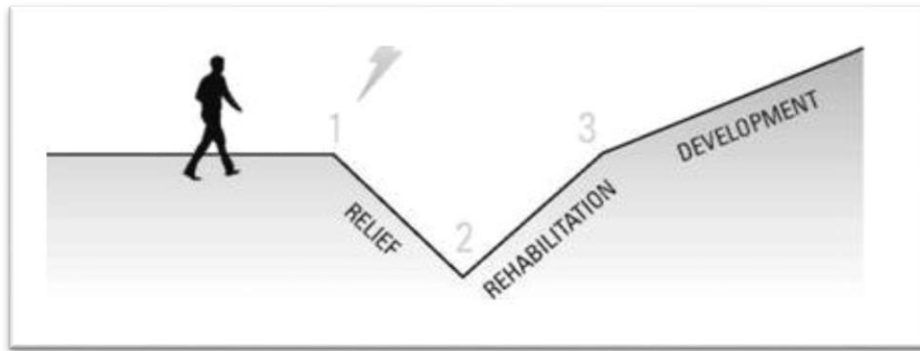
Om goed te kunnen helpen is het van belang om te kijken naar hoe armoede is ontstaan. Na een natuurramp zoals de tsunami is er in een klap fikse armoede, terwijl deze armoede ook bestaat bij dak- en thuislozen. In een situatie zoals een natuurramp is het van belang dat er noodvoorzieningen worden geregeld, die de basisbehoeften van de mens tegemoetkomt. Je voorziet mensen in hun nood door te geven zodat de wond die geslagen is stopt met bloeden. Dit doe je op het moment als iemand niet in staat is om zichzelf te helpen. In de theorie van 'When helping hurts' wordt dit proces aangeduid met de term **Relief**. Zodra mensen weer in staat zijn om te functioneren, als ze herstellende zijn van de noodsituatie bouwen ze weer aan hun gemeenschappen, dit proces wordt ook wel **Rehabilitation** genoemd.

Het schakelen van **Relief** naar **Rehabilitation** blijft een lastig proces, want wanneer stop je met het verstrekken van noodhulp? Te vroeg stoppen is niet gezond, maar te lang zorg dragen maakt mensen afhankelijk. Na het proces van **Rehabilitation** zijn mensen in staat om zichzelf te richten op ontwikkeling, ook wel **Development** genoemd. Relationeel gezien neem je als helper per fase een verschillende positie in. In een noodsituatie werk je met name voor de mensen en ben je verstrekker van voorzieningen. In de fase van **Rehabilitation** en **Development** gaat het meer over samenwerken en coachen op de achtergrond.

Het is moeilijk voor personen en organisaties om de hele cirkel van reliëf, rehabilitatie en development te doorlopen. Redenen die hiervoor worden aangedragen zijn dat het vaak het makkelijkste is om je te focussen op de noodhulp. Vaak wordt het verstrekken van noodhulp gezien als de oplossing voor armoede. Ten tweede is het vaak makkelijker om noodhulp te verstrekken dan investeren in de ander die zich aan het ontwikkelen is. Investeren is vaak een langduriger proces, dan iets uitdelen. Ten derde is het vaak makkelijker om sponsors te vinden die investeren in noodhulp dan in ontwikkeling.

Het is van cruciaal belang dat je met de hulp intervenueert op het juiste niveau. Is er sprake van noodhulp of zit je meer op het punt van herstel of is men er aan toe om er zelf de schouders onder te zetten en zichzelf te ontwikkelen. Kijkend naar de persoon in kwestie is het van belang om de vraag te stellen: "Is er sprake van crisis?" Zo niet dan is het tijd dat de persoon zelf actie onderneemt en dat hij/zij daarin ondersteund wordt. Soms kan het namelijk helpend zijn dat iemand de

consequentie van zijn/haar eigen gedrag onder ogen ziet. Een andere vraag die gesteld moet worden is: “Kan deze persoon zichzelf helpen?” Het is ook goed om je als helper af te vragen wat voor ondersteuning deze persoon al heeft gehad bij andere organisatie of in het verleden. In de afbeelding 7.5 wordt aangegeven hoe het proces van hulpverlening in drie delen kan worden opgedeeld. De lijn van Relief laat de afbouw van hulp zien die je als organisatie inzet en de stijgende lijn bij Rehabilitation, laat zien dat de cliënt zelf meer verantwoordelijkheid neemt over zijn/haar situatie.

Figuur 7.5: When helping hurts (Corbett S., Fikkert B. , 2009).

Early Childhood development

Inleiding op Early Childhood development

Op aanraden van de studenten en docenten van de Universiteit van Pretoria hebben de onderzoekers zich verdiept in Early Childhood Development (S. Neaum, 2010). De studenten en docenten gaven namelijk aan dat deze literatuur informatie geeft over wat kinderen in hun eerste levensjaren nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen. De onderzoekers willen kijken in welke mate dat wat de kinderen nodig hebben ook daadwerkelijk aanwezig is in de community.

Doelen voor ontwikkeling van kinderen in de eerste levensjaren

Neaum geeft in haar boek aan dat er een aantal belangrijke doelen zijn voor kinderen in hun eerste jaren, namelijk:

- Ben gezond;
- Blijf veilig;
- Heb plezier en bereik door middel van leren;
- Lever een positieve bijdrage aan de samenleving: kinderen leren te ervaren dat zij een positieve bijdragen kunnen leveren aan hun omgeving;
- Ontwikkel sociale skills voor de toekomst: deze skills kunnen helpen om later economisch gezien goed te kunnen functioneren.

Benodigde omgevingsfactoren

Verder heeft een kind in zijn of haar jonge jaren een lerende omgeving nodig die de volgende onderdelen bevat:

- Activiteiten en ervaringen die waardevol zijn voor het kind;
- Mogelijkheden voor kind op zelf op onderzoek uit te gaan;
- Structuur die elke dag wordt toegepast. Dit helpt het kind om zijn of haar omgeving voorspelbaar te maken;
- Warme en constante relatie met opvoeders: kinderen hebben dus een stabiel persoon nodig waarop ze kunnen terugvallen en welke hen ondersteund in hun ontwikkeling;
- Opvoeders die goede kennis hebben over de ontwikkeling van het kind en die kinderen door middel van interactie kunnen aanmoedigen tot ontwikkeling.

Ontwikkelingen op verschillende gebieden

Verder benoemt Neaum een aantal gebieden waarop kinderen zich horen te ontwikkelen namelijk:

- Fysiek;
- Cognitief;
- Taal;
- Emotioneel;
- Sociaal.

De onderzoekers vinden het belangrijk deze gebieden te benoemen, om te bekijken of de kinderen in Jo Slovo ook toekomen aan deze ontwikkeling.

Rol van opvoeders in de ontwikkeling van kinderen

Als laatste wordt uit het boek duidelijk dat de ondersteuning rondom de ontwikkeling van een kind erg belangrijk is. Hierover wordt gezegd dat het van belang is dat ouders en verzorgers begrijpen hoe kinderen leren en hoe ze het kind middels interactie kunnen aanmoedigen te leren. Verder gaat het boek in op het belang te begrijpen hoe kinderen leren, inclusief het belang van taal in het leren, en hoe dit pedagogisch vorm krijgt in de praktijk. Ook geeft het boek duidelijk aan dat is erkend dat de woonomgeving van het kind invloed heeft op het leren en de ontwikkeling van het kind. Dat het niet alleen aan de ouders is om zichzelf te verdiepen in de ontwikkeling van het kind, maar dat ze hier ook in ondersteund moeten worden.

4. Conclusies, aanbevelingen en discussie.

Inleiding

Een aantal jaren heeft Refilwe geïnvesteerd in de After care “Ithuteng” welke opgericht is voor de bewoners van Jo Slovo. Voor Refilwe is echter niet bekend wat de bewoners van Jo Slovo, de organisatoren van Ithuteng en de medewerkers van de scholen vinden van de voorzieningen en projecten die Ithuteng aanbiedt. Dit kunnen zij zelf niet toetsen, omdat zij niet geheel objectief zijn. Daarnaast hebben de medewerkers van Refilwe gebrek aan tijd naast hun reguliere werkzaamheden. Het onderzoek moet informatie opleveren over de ervaringen en belevingen, van de bewoners, de deelnemers, de organisatoren van Ithuteng en de medewerkers van de scholen, met betrekking tot de voorzieningen en projecten die Ithuteng aanbiedt. Met deze bevindingen kunnen de onderzoekers aanbevelingen doen richting Refilwe. De centrale vraagstelling gedurende dit onderzoek luidde als volgt:

“Welke effecten ervaren de bewoners van Jo Slovo van de projecten welke Ithuteng, met de ondersteuning van Refilwe, aanbiedt?”

Conclusies

Deelvraag 1:

“Wat zijn de ervaringen van de deelnemers van de projecten van Ithuteng?”

Conclusie deelvraag 1:

De onderzoekers kunnen concluderen dat de deelnemers over het algemeen heel tevreden zijn over de huiswerkbegeleiding van Ithuteng. Wel worden er nog een aantal punten voor verbetering genoemd, welke in deelvraag zes beschreven worden. Uit de interviews met de deelnemers kwam naar voren dat zij vooral positief zijn over het feit dat ze iets kunnen kopen in de Swap Shop. De onderzoekers denken dat het recycle project vooral aansluit omdat de deelnemers er iets kunnen kopen, wat zij voorheen niet konden. Hierdoor sluit het ook aan bij het doel van het recycle project, dat kinderen verantwoordelijkheid leren nemen voor eigen levensonderhoud. Wel werd het de onderzoekers duidelijk dat er een kans bestaat dat deelname aan het recycleproject wordt afgeremd doordat er een stigma heerst, namelijk dat recyclen alleen voor de armen is. Het werd de onderzoekers duidelijk dat de deelnemers het erg belangrijk vonden om meer te leren over het woord van God. Wat opvallend is dat er over Bijbelstudie door iedereen een reden kon worden gegeven voor deelname. Dit in tegenstelling tot het geven van redenen voor huiswerkbegeleiding of het recycleproject. Het leek niet alleen gemakkelijk te zijn om een reden te benoemen maar alle deelnemers waren ook erg positief over de Bijbelstudie. Hieruit concluderen de onderzoekers dat de Bijbelstudie aansluit bij de behoefte van de deelnemers. De onderzoekers constateerden dat er een aantal suggesties ter verbetering zijn gegeven voor de projecten van Ithuteng, namelijk; dat de deelnemers meer individuele hulp nodig hebben, dat het stiller moet zijn in Ithuteng, het assortiment in de Swap Shop moet worden uitgebreid en tijdens Bijbelstudie willen de deelnemers meer verdieping. Het lijkt erop dat de interviews ervoor hebben gezorgd dat er meer helder is geworden wat de wens is voor de deelnemers, met betrekking tot de projecten. Hierdoor is er een begin gemaakt met de Asset mapping (zie resultaten deelvraag 7), onder de deelnemers. Het viel de onderzoekers op dat er een overlap zat tussen de suggesties voor verbetering en de wensen van de deelnemers. Maar dat de overig genoemde wensen indirect ook een suggestie waren voor verbetering.

Deelvraag 2:

“Wat is volgens de organisatoren van Ithuteng het ervaren effect van de projecten die zij aanbieden?”

Conclusie deelvraag 2:

Organisatoren merken op dat de community daadwerkelijk schoner is geworden door het recycle project. Daarnaast zien organisatoren dat de kinderen door te recyclen, leren verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leven en invloed hierop hebben. Door te recyclen kunnen de kinderen spullen kopen die ze nodig hebben, zoals schoolspullen, eten en kleren. Het kopen van deze spullen zorgt voor een interne motivatie om deel te nemen aan de recycling. De onderzoekers kunnen concluderen dat het recycle project door de deelnemers en de organisatoren als een goede toevoeging wordt gezien. Ook heeft het recycle project zijn uitwerking in de gehele community, omdat deze schoner wordt. Dit betekent dat het recycle project, volgens de organisatoren, voldoet aan het gestelde doel.

Ook wordt genoemd dat het recycle project een stigma met zich meedraagt namelijk, recycling is voor de armen. Dit zorgt ervoor dat er minder wordt gerecycled.

Door de Bijbelstudie wordt de kennis over God en de bijbel vergroot en sommige deelnemers beginnen hierdoor naar de kerk te gaan. De onderzoekers concluderen dat de Bijbelstudie aansluit bij de behoefte van de deelnemers, dit kwam ook uit de interviews met hen naar voren (zie deelvraag 1).

De sociale impact van Ithuteng is volgens organisatoren dat het gedrag van de kinderen positief is veranderd, er wordt minder gevochten en gepest in vergelijking met de tijd voordat Ithuteng bestond. Ook zijn organisatoren dat de kinderen meer zijn bemoedigd om zich te ontwikkelen. Door Ithuteng vindt er meer ontmoeting plaats tussen de kinderen en tieners van Jo Slovo. Vanuit deze gegevens kunnen de onderzoekers concluderen dat de projecten van Ithuteng ook zijn uitwerking hebben op de sociale ontwikkeling van de kinderen. Dit sluit aan bij de theorie van Early Childhood Development, waarbij beschreven staat dat het van belang is dat om kinderen sociale vaardigheden aan te leren.

Een belangrijke impact op de kinderen, is volgens organisatoren, dat ze niet langer op straat zijn, doordat er een programma is in Ithuteng. Het benoemen van de impact van de verschillende projecten wordt door organisatoren moeilijk gevonden, omdat de impact van de verschillende projecten met elkaar in verband lijken te staan. Daarnaast is de impact lastig te meten, omdat er geen formele structuren zijn om de resultaten van de rapporten te meten, vanaf de start van Ithuteng. Het valt de onderzoekers op dat de organisatie op zoek lijkt te zijn naar de mogelijkheid om te verbeteren en te veranderen. Terwijl de bewoners aangeven dat het goed is dat Ithuteng er is. Hierdoor wordt duidelijk dat de organisatoren nog weinig gebruik wordt gemaakt van de Asset Based Community Development methode (zie deelvraag 7). Deze methode geeft aan dat een organisatie en community met elkaar in gesprek moeten zijn om een eventuele volgende stap vorm te geven.

Deelvraag 3:

“Wat is volgens de onderwijsinstanties het effect van de projecten van Ithuteng?”

Conclusie deelvraag 3:

De onderzoekers merken uit de interviews op dat de docenten Ithuteng niet altijd persoonlijk kennen, maar het vooral kennen uit de verhalen van de kinderen. Wanneer ze het niet kennen merken de onderzoekers op dat er wel interesse is voor de projecten van Ithuteng. Sommige docenten hebben bijvoorbeeld, voorafgaand aan het interview, op het internet gezocht naar informatie over de projecten van Ithuteng. De onderzoekers kunnen hieruit concluderen dat er wel interesse is voor de projecten van Ithuteng.

Wat de onderzoekers opvalt vanuit de interviews is dat de docenten denken te weten hoe de projecten van Ithuteng zijn vormgegeven. Maar dat dit vooral gebaseerd is op eigen invulling, ze weten dus niet wat er zich daadwerkelijk afspeelt in Ithuteng.

Wat betreft de mening over de projecten van Ithuteng kunnen de onderzoekers concluderen dat de docenten zowel positieve als negatieve uitspraken doen. Door de positieve uitspraken kunnen de onderzoekers concluderen dat zij over het algemeen positief zijn over de projecten van Ithuteng. De positieve uitspraken gaan vooral over het recycle project. De onderzoekers denken dat dit komt doordat dit project het meest zichtbaar is, omdat ze hiervan de uitwerking terug kunnen zien in de schoolspullen. De nadelen zijn vooral gericht op de externe factoren, welke door de organisatie van Ithuteng niet te veranderen vallen. De prijzen van de Swap Shop zouden eventueel wel omhoog kunnen, maar de onderzoekers vragen zich af of het opgezette doel daarmee nog wel kan worden bereikt. Namelijk kinderen verantwoordelijkheid laten nemen en voelen voor het kopen van spullen. De onderzoekers trekken hieruit de volgende conclusie: dat de docenten logischerwijs alleen uitspraken kunnen doen over de externe factoren omdat zij geen kennis hebben over de inhoud van de projecten.

Het is de onderzoekers duidelijk geworden dat de docenten vooral een positieve impact zien op het gedrag van de deelnemers van Ithuteng. Dit bevestigt het effect wat eerder genoemd is door de organisatoren (zie deelvraag 2), namelijk dat de projecten van Ithuteng uitwerking hebben op de sociale ontwikkeling. De onderzoekers vragen zich daarbij af of dit alleen komt door Ithuteng of ook door de andere projecten die Refilwe aanbiedt. Verder wordt het duidelijk dat de docenten verbetering zien in wiskunde, taal en het maken van huiswerk.

Deelvraag 4:

“ Welke factoren spelen een rol bij wel of geen deelname aan de voorzieningen en projecten van Ithuteng?”

Conclusie deelvraag 4:

De onderzoekers kunnen concluderen dat de animo voor huiswerkbegeleiding groot is. Ook blijkt dat Ithuteng een betere plek is om huiswerk te maken, dan thuis.

Aan het recycleproject wordt veel deelgenomen omdat de kinderen nu spullen zoals; schoolartikelen en eten, kunnen kopen die zij voorheen niet hadden. De onderzoekers brengen in twijfel of er daadwerkelijk niet genoeg afval in de community Jo Slovo is, om te recyclen. Verder kunnen de onderzoekers zeggen dat wanneer kinderen uit een welvarend gezin komen, ze niet recyclen omdat dit voor hen niet nodig is. Dit kan ervoor zorgen dat recyclen alleen voor de allerarmsten wordt. Dit bevestigt dat er daadwerkelijk een stigma heerst op het recyclen, zoals eerdergenoemd (zie deelvraag 1 & 2). De meeste animo is er voor de Bijbelstudie.

Het valt de onderzoekers op dat het merendeel van de bewoners, Ithuteng wel kennen als plek voor de kinderen. Maar wanneer het gaat over de inhoud, is hier veel onwetendheid over. De onderzoekers denken dat de bewoners bekend zijn met het recycleproject omdat het verzamelen van afval in de community Jo Slovo plaatsvindt, dus hierdoor zichtbaar is. De onderzoekers denken dat Bijbelstudie onder de bewoners een minder bekend project is omdat deze daadwerkelijk in Ithuteng plaatsvindt. De onderzoekers vinden het opvallend dat de bewoners, evenals de docenten vooral uitspraken doen over de externe factoren. Dit omdat zij geen kennis hebben over de inhoud van de projecten van Ithuteng.

Het is opvallend dat bewoners uit Jo Slovo vooral positief zijn over het feit dat Ithuteng gezien wordt als een plek waar de kinderen kunnen zijn en plezier kunnen hebben. Hierbij wordt niet zozeer een mening gegeven over de inhoud van de projecten. De onderzoekers kunnen hieruit concluderen dat

de bewoners het goed genoeg vinden dat er een plek is voor de kinderen. Opvallend is hierbij dat de organisatoren gericht lijken te zijn op verbetering en verandering van de projecten. Maar voor de community is het goed zoals het is. De theorie van *“When Helping Hurts”* geeft aan dat het belangrijk is om niet voor de community uit te lopen maar om hand in hand te werken. De reden dat zij geen duidelijke mening hebben over de inhoud van de projecten van Ithuteng, komt waarschijnlijk doordat de focus van de bewoners niet hierop ligt.

Het valt de onderzoekers op dat de bewoners hun kinderen supporten door hen naar Ithuteng te sturen, terwijl veel van hen niet weten wat er zich precies in Ithuteng afspeelt. Daarnaast vragen de onderzoekers zich af, of deze support voldoende is. Vanuit de theorie over Early Childhood Development (zie deelvraag 7) wordt aangegeven hoe belangrijk het is dat een jong opgroeiend kind gestimuleerd moet worden, om tot ontwikkeling te komen. Ook is het van belang om te begrijpen hoe het kind leert. Op dit moment is daar, volgens de onderzoekers, weinig kennis over bij de ouders. Het lijkt erop dat Ithuteng deze taak gedeeltelijk overneemt. Het is niet gelijk gezegd dat dit een negatief punt is, omdat men in deze cultuur leeft volgens de Ubuntu filosofie: *“Ik ben omdat wij zijn”*. Dit betekent dat de zorg voor elkaar een hogere prioriteit heeft dan de zorg voor het individu. Wanneer de onderzoekers hier de uitspraken van de focusgroep naast leggen, wordt hen duidelijk dat de bewoners niet zichtbaar supporten. Voor de focusgroep hebben de onderzoekers verschillende geïnterviewde ouders uitgenodigd, maar er was geen opkomst. Wel supporten de bewoners op een praktische en zichtbare manier het recycleproject. De onderzoekers vragen zich verder af of dit daadwerkelijke support voor de kinderen is of dat dit meer gedaan wordt vanuit persoonlijke nood. Ook deze gedachte wordt door de focusgroep bevestigd.

De bewoners zijn over het algemeen positief over het doen van vrijwilligerswerk, maar zij willen hier wel iets voor krijgen. Vanuit deze mening denken de onderzoekers te kunnen concluderen dat de omstandigheden van de bewoners niet toereikend genoeg zijn om vrijwilligerswerk te kunnen doen. De bewoners geven zelf aan dat het doen van vrijwilligerswerk aantrekkelijker en haalbaar wordt wanneer zij iets zouden krijgen voor hun vrijwilligerswerk.

Ook hangt het af van het feit of het vrijwilligerswerk aansluit bij de mogelijkheden en kwaliteiten van de bewoners. De onderzoekers halen uit de resultaten dat de kans groot is dat vrijwilligers, wanneer zij een betaalde baan gevonden hebben, stoppen met het vrijwilligerswerk. De onderzoekers zien dit als een risicofactor voor de stabiliteit van de aangeboden programma's van Ithuteng.

Deelvraag 5:

“Wat zijn de voor- en nadelen volgens de bewoners van Jo Slovo van de voorzieningen en projecten die Ithuteng aanbiedt?”

Conclusie deelvraag 5:

De onderzoekers vinden het opvallend dat de voordelen die worden genoemd vooral te maken hebben met externe factoren zoals; het hebben van elektriciteit en het gebouw Ithuteng als veilige plek. Dit in tegenstelling tot de organisatoren en deelnemers van Ithuteng, die meer ingaan op de inhoud van het project, zoals beschreven bij de conclusies van de vorige deelvragen. De onderzoekers begrijpen echter ook dat het lastig is om voordelen te benoemen vanwege de onwetendheid.

De onderzoekers hebben al eerdergenoemd dat de bewoners onwetend zijn over de inhoud van de projecten. Dit maakt dat de onderzoekers denken dat de bewoners daardoor weinig nadelen kunnen benoemen over de projecten van Ithuteng. De onderzoekers vinden het opvallend dat bewoners benoemen dat ze het gevaarlijk vinden dat de kinderen voor het verzamelen van afval steeds verder

weggaan. Terwijl zij dit gedrag zelf kunnen beïnvloeden door de kinderen grenzen te geven. De onderzoekers vragen zich daarbij wel af bij wie deze verantwoordelijkheid ligt.

Deelvraag 6:

“Waar zien de organisatie, de scholen en de bewoners van Jo Slovo zelf mogelijkheden tot verandering met betrekking tot de projecten die Ithuteng aanbiedt?”

Conclusie deelvraag 6:

Het is de onderzoekers duidelijk geworden dat er bij de organisatoren een wens ligt voor meer vrijwilligers, vooral rondom huiswerkbegeleiding. Hier ligt ook een wens van de deelnemers, zodat zij meer begeleiding kunnen ontvangen (zie deelvraag 1). De onderzoekers denken dat het van belang is dat de organisatoren in gesprek gaan met de community Jo Slovo over wat een vervolgstap gaat zijn voor de projecten van Ithuteng. Dat er gesproken wordt over de mogelijkheden maar ook dat verwachtingen helder naar elkaar uitgesproken worden. De onderzoekers kunnen concluderen dat de organisatoren het belangrijk vinden dat de ouders betrokken raken bij de projecten van Ithuteng. Zoals de Asset Based Community Development methode aangeeft, is het juist van belang dat een organisatie in gesprek gaat met de community, zo kan er ook meer overeenstemming ontstaan over projecten. Wanneer er overeenstemming ontstaat, wordt de kans ook groter dat de bewoners gemotiveerd worden tot vrijwilligerswerk.

Het lijkt de onderzoekers een, door de organisatoren bedacht, goed initiatief om de bewoners van community Jo Slovo te stimuleren om vrijwilligerswerk te doen, door middel van het verstrekken van Mulas. De wens van de deelnemers dat het stiller moet worden in Ithuteng en het scheiden van de leerlingen van de Primary school en de High school sluit aan bij de wens van de organisatoren. Dit maakt dat de onderzoekers vinden dat deze optie serieus moet worden overwogen.

De onderzoekers kunnen concluderen dat de onderwijsinstanties open staan voor samenwerking tussen hen en Ithuteng. Het lijkt erop dat de scholen bereid zijn om het lesprogramma te delen met Ithuteng, zodat ook voor de organisatoren van Ithuteng duidelijk wordt wat er van hen verwacht wordt. Dit onderzoek heeft eraan bijgedragen dat beide partijen nader tot elkaar zijn gekomen en in de toekomst de samenwerking willen zoeken. Dit zou er ook voor kunnen zorgen dat de kwaliteit van de huiswerkbegeleiding vooruitgang boekt. Vanuit de resultaten wordt de onderzoekers duidelijk dat docenten het belangrijk vinden om leerlingen te motiveren. De onderzoekers denken dat in de samenwerking met de onderwijsinstanties, van hen, gevraagd kan worden of zij ook de leerlingen motiveren om naar Ithuteng te gaan.

De onderzoekers zien opnieuw dat de bewoners van Jo Slovo, het belangrijk vinden dat de vrijwilligers een beloning krijgen voor het werk dat zij doen. Het is de onderzoekers duidelijk geworden dat de bewoners van community Jo Slovo verschillende talenten en mogelijkheden bezitten. Zij vragen hierbij wel ondersteuning van Ithuteng om deze talenten in te zetten of te ontwikkelen. Dit sluit aan bij de Asset Based Community Development methode, waarbij gebruik gemaakt wordt van Asset Mapping (zie resultaten deelvraag 7). Hierbij wordt geïnventariseerd welke talenten, kwaliteiten en mogelijkheden de community al bezit.

Deelvraag 7:

“Wat zegt de literatuur over community development en wat kan Refilwe hiermee in de After care?”

Conclusie deelvraag 7:

Conclusie ABCD Methode

Uit de resultaten van de overige deelvragen is duidelijk geworden dat er op dit moment geen overeenstemming bestaat over het doel van Ithuteng. De organisatoren en de bewoners van Jo Slovo zullen eerst een helder een gemeenschappelijk doel moeten formuleren voordat zij een volgende stap kunnen zetten. De onderzoekers denken dat het hierbij vooral belangrijk is dat duidelijk wordt of Ithuteng moet voortbestaan als After care of moet worden vormgegeven als een Afterschool. Hierbij is het vooral belangrijk dat de bewoners van de community een duidelijk stem krijgen in het bepalen van dit doel. Ook moet er duidelijk worden welke inbreng van zowel de organisatie als de community verwacht kan worden.

Doordat Refilwe onder andere onderzoek heeft laten doen naar de talenten en kwaliteiten van de bewoners van Jo Slovo hebben zij een beter beeld kunnen krijgen van het kostbare bezit van de community.

Het is de onderzoekers tijdens hun onderzoek duidelijk geworden dat Refilwe zich bewust is van het belang van het opbouwen van relaties en het vertrouwen dat hiervoor nodig is. Echter merken zij ook op dat door het gebrek aan een gemeenschappelijk doel, dit vertrouwen in de loop van de tijd minder lijkt te zijn geworden.

De literatuur maakt de onderzoekers ook duidelijk dat niet alleen organisatoren en bewoners moeten worden meegenomen in het proces, maar dat hierbij ook gedacht moet worden aan de sponsors. Door hen mee te nemen in het proces van verandering en verbetering wordt de kans van het stopzetten van de sponsoring kleiner. Het blijven verzamelen van informatie en het doen van onderzoek zouden in de toekomst kunnen helpen om sponsors beter mee te nemen in dit proces.

Conclusie When Helping Hurts

‘When Helping Hurts’ is voor Refilwe goede literatuur om te toetsen of de hulp op de juiste manier of het juiste niveau gegeven wordt. Refilwe geeft veel hulp aan Jo Slovo maar de vraag is of en wanneer zij met hun hulp de community empoweren of wanneer ze deze juist afhankelijk maken.

De literatuur van ‘When helping hurts’ benoemt een proces van drie stappen namelijk: relief, rehabilitation en development. Voor Refilwe zou het daarom belangrijk zijn om te onderzoeken in welk deel van het proces Jo Slovo zich bevindt. Voor Refilwe is het van cruciaal belang dat zij bewust zijn welke hulp zij inzetten en welke daadwerkelijk nodig is, zodat niet de veel voorkomende fout wordt gemaakt waarin de symptomen worden behandeld in plaats van de onderliggende ziekte. Dit wil zeggen dat Refilwe een onderzoekende houding moet hebben waar de community zich bevindt voordat zij verder gaat met het geven van hulp.

Conclusie Early Childhood Development

Door de verdieping in de literatuur over Early Childhood Development beseffen de onderzoekers nog beter hoe belangrijk een gezonde en veilige plek, structuur, aanmoediging en de support van ouders zijn voor de ontwikkeling van het kind. Wanneer zij dit naast de doelen en ervaren effecten van de projecten van Ithuteng leggen, kunnen zij concluderen dat Ithuteng onmisbaar is voor de ontwikkeling van de kinderen uit de community Jo Slovo.

De onderzoekers vragen zich daarbij wel af in hoeverre de leefomgeving van de kinderen en de nu nog gebrekkige support van ouders impact heeft op hun leren. De onderzoekers merken verder op

dat de ontwikkelingsdoelen en voorwaarden voor alle kinderen hetzelfde zijn, maar ook begrijpen ze dat de prioriteiten in de Zuid-Afrikaanse cultuur afwijken van de Westerse cultuur. De onderzoekers vinden het bijvoorbeeld begrijpelijk dat ouders voorrang geven aan het brengen van eten op tafel in plaats van het aanmoedigen van hun kinderen.

Eindconclusie(s)

De hoofdvraag binnen het onderzoek was: **“Welke effecten ervaren de bewoners van Jo Slovo van de projecten welke Ithuteng, met de ondersteuning van Refilwe, aanbiedt?”**

Het merendeel van de bewoners van Jo Slovo, kennen Ithuteng wel als een plek waar de kinderen naar toe kunnen gaan. Maar er is onwetendheid over de inhoud van de projecten. Zoals beschreven in de voorgaande conclusies, wordt het de onderzoekers duidelijk dat de bewoners en onderwijsinstanties weinig uitspraken kunnen doen over de inhoud van de projecten. Ze hebben wel een mening over een aantal externe factoren. De deelnemers en de organisatoren van Ithuteng kunnen wel uitspraak doen over veranderingen en wensen met betrekking tot de projecten van Ithuteng. Hieruit kunnen de onderzoekers concluderen dat er daadwerkelijk kennis moet zijn over de inhoud van de projecten, om ook een uitspraak te kunnen doen over interne factoren.

De deelnemers van Ithuteng ervaren Ithuteng als een veilige plek. Doordat er elektriciteit is in Ithuteng wordt het voor de deelnemers gemakkelijker om huiswerk te maken. Het is voor hen ook van toegevoegde waarde dat er ondersteuning is bij het maken van huiswerk. De bewoners van community Jo Slovo hebben het idee dat Ithuteng verantwoordelijkheid neemt voor het onderwijs en de veiligheid van de kinderen van Jo Slovo.

In de interviews is naar voren gekomen dat bewoners vooral het recycleproject kennen. De onderzoekers denken dat de bewoners vooral met het recycleproject bekend zijn omdat het verzamelen van afval in de community Jo Slovo plaatsvindt, dus hierdoor zichtbaar is. Ook zien de bewoners hier daadwerkelijk het effect van in de community, namelijk dat deze schoner wordt. De bewoners zien ook een gevaarlijke kant aan het recycleproject. Zij hebben het idee dat de kinderen steeds grotere afstanden afleggen om afval te verzamelen, waardoor ze ook op onveilige plekken gaan zoeken naar afval. De onderzoekers vragen zich af of er, om deze reden, een aanpassing moet plaatsvinden in het project.

De bewoners zijn niet bekend met Bijbelstudie. De onderzoekers denken dat Bijbelstudie onder de bewoners een minder bekend project is, omdat deze daadwerkelijk in het gebouw van Ithuteng plaatsvindt, dus dit is niet direct zichtbaar is. Omdat de focus van de projecten nu vooral ligt op de kinderen, is er geen programma voor volwassenen waardoor ze dus op dit moment nu niet kunnen deelnemen. Daarbij is het volgens de onderzoekers van groot belang, om voordat er plannen zijn voor een nieuw project, eerst te kijken welke kwaliteiten er in de community aanwezig zijn. Om vervolgens te onderzoeken hoe deze ingezet kunnen worden, ten behoeve van de community. Dit sluit aan bij de Asset Based Community Development methode. De deelname aan het recycleproject is groot, hieruit kunnen de onderzoekers concluderen dat de deelnemers gemotiveerd zijn om te recyclen. Dit komt vooral doordat zij dan spullen kunnen kopen in de Swap Shop, welke zij voorheen niet konden kopen. Wel ervaren de deelnemers dat er een stigma is rondom het recycleproject, omdat mensen denken dat recyclen alleen maar voor armen is.

De bewoners geven zelf aan dat het doen van vrijwilligerswerk aantrekkelijker en haalbaar wordt wanneer zij iets zouden krijgen voor het vrijwilligerswerk, zodat zij voor hun gezin kunnen zorgen. Uit de mening over het doen van vrijwilligerswerk denken de onderzoekers te concluderen dat de bewoners alleen vrijwilligerswerk willen doen als ze er iets voor krijgen. De bewoners ervaren dus dat er een tekort is. Dit wordt ook zichtbaar doordat ouders recyclen en voor de kinderen kiezen, in de Swap Shop. Uit de cijfers van Quarter (ly Labour Force Survey, 2014), zie bijlage 1, is gebleken dat de werkloosheid voor zwarte afrikanen erg hoog is. Ook zijn ze vaak laagopgeleid en als zij wel een

baan hebben is het loon vaak laag. De onderzoekers kunnen hieruit concluderen dat het vanzelfsprekend lijkt dat de bewoners een vergoeding willen voor het vrijwilligerswerk.

Gedurende de interviews is het de onderzoekers opgevallen dat de bewoners het lastig vonden om talenten te benoemen. Wanneer de onderzoekers hier de filosofie van Ubuntu aan verbinden, is dit niet heel verrassend omdat hierbij de focus meer ligt op de gemeenschap in plaats van op het individu. De onderzoekers kunnen hieruit concluderen dat het werken met de Asset Based Community Development methode, hierdoor wordt bemoeilijkt. Het is een methode waarbij veel tijd en energie aan de individuele relatie met de community moet worden besteed, terwijl Ubuntu juist meer uit gaat van de gemeenschap in het geheel.

Op dit moment is de organisatie vooral gericht op de kinderen, zij nemen actief deel aan de projecten van Ithuteng. De kinderen ontwikkelen zich op verschillende gebieden, mede door de ondersteuning die zij ontvangen. Wanneer de organisatie zich blijft richten op de kinderen bestaat er het risico dat kinderen zich ten opzichte van ouders blijven ontwikkelen en er een kloof kan ontstaan tussen beide generaties. De onderzoekers begrijpen dat het gemakkelijker is om op kinderen in te spelen, omdat zij eventueel gemakkelijker te motiveren zijn en ook al daadwerkelijk vooruitgang boeken.

Zoals eerder beschreven is er onder de bewoners en onderwijsinstanties veel onwetendheid over de inhoud van de projecten. De onderzoekers vinden het opvallend dat de onderwijsinstanties wel meer te weten willen komen over de projecten maar dat dit naar voren is gekomen in de interviews met de bewoners. Voor de focusgroep hebben de onderzoekers ook verschillende geïnterviewde ouders uitgenodigd, maar er was geen opkomst. Hierbij vragen de onderzoekers zich opnieuw af hoe het zit met het support van ouders. Het is de onderzoekers opgevallen dat ouders van mening zijn dat ze op dit moment hun kind genoeg supporten, mede omdat Ithuteng hierin een belangrijke rol vervult. De onderzoekers trekken de volgende conclusie: de organisatoren zijn zoekende welke verantwoordelijkheden bij de bewoners horen en welke bij hen ligt. Hierover zijn zij niet met elkaar in gesprek maar er heersen wel verwachtingen.

De onderzoekers vragen zich af of het support van de bewoners van Jo Slovo op dit moment voldoende is voor de kinderen, om zichzelf goed te ontwikkelen. Maar de onderzoekers zijn zich er ook van bewust dat het lastig kan zijn voor ouders om hun kind te supporten als ze niet zo goed weten hoe ze dit moeten doen. Dit kan verschillende oorzaken hebben, maar de onderzoekers denken dat dit vooral kan komen omdat ouders vroeger zelf ook niet gesupport zijn. Vanuit de literatuur van Early Childhood Development wordt het de onderzoekers duidelijk hoe belangrijk het is dat een kind een stabiel persoon in zijn omgeving heeft, welke hem ondersteunt in zijn ontwikkeling.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van de interviews met de verschillende respondenten groepen, het verdiepen in de verschillende literatuur stukken en het houden van een focusgroep avond hebben de onderzoekers een heel aantal aanbevelingen kunnen doen. Hieronder zullen zij de aanbevelingen opdelen in zes verschillende groepen namelijk: huiswerk project, recycle project, nieuwe projecten, support van Ithuteng, vrijwilligerswerk en organisatie rondom Ithuteng.

Aanbevelingen voor het huiswerk project

- 1) De organisatoren van Ithuteng zullen moeten zorgen voor meer vrijwilligers die kunnen helpen met huiswerkbegeleiding.*
- 2) De organisatoren van Ithuteng en de onderwijsinstanties zullen zo snel mogelijk een bijeenkomst moeten organiseren.*
- 3) De deelnemers van Ithuteng zullen toegang moeten krijgen tot computers met internet.*
- 4) Het gebouw Ithuteng zal groter moeten zodat de Primary school en de High school kinderen kunnen worden gescheiden.*

De deelnemers van Ithuteng, de organisatoren van Ithuteng en de docenten van de scholen hebben allemaal aangegeven de wens te hebben tot meer vrijwilligers die de kinderen kunnen helpen tijdens het maken van hun huiswerk. De onderzoekers willen Refilwe dan ook aanbevelen meer vrijwilligers aan te trekken, zodat de kinderen meer individuele hulp kunnen ontvangen, vooral bij het maken van wiskunde en Engels huiswerk.

Zoals de onderwijsinstanties zelf al hebben aangegeven, zouden ze graag meer hand in hand willen werken met de organisatoren van Ithuteng. Ook bij de organisatoren is deze wens naar voren gekomen. Daarom bevelen de onderzoekers aan dat de scholen en de organisatoren van Ithuteng een bijeenkomst plannen om hun ideeën met elkaar te kunnen delen en daadwerkelijk te kunnen gaan samen werken.

De deelnemers van Ithuteng en de organisatoren hebben de duidelijk wens voor computers met internet uit gesproken naar de onderzoekers. Dit is dan ook hun laatste aanbeveling wat betreft het huiswerk project.

De onderzoekers hebben van zowel de organisatoren als de deelnemers van Ithuteng begrepen dat zij de wens hebben tot het uitbreiden van het gebouw Ithuteng. De onderzoekers willen dan ook aanbevelen om Ithuteng te vergroten, zodat de Primary school en de High School kinderen kunnen worden gescheiden. Zij denken dat Ithuteng hierdoor namelijk stiller zal worden. Echter beseffen de onderzoekers zich ook dat dit alleen mogelijk is als er meer vrijwilligers aanwezig zijn die de kinderen kunnen begeleiden.

Aanbevelingen voor het recycle project

- 1) Ouders en kinderen zullen beter geïnformeerd moeten worden over de werkwijze en doelen van het recycle project.*

Uit de interviews is naar voren gekomen dat sommige ouders hun kinderen niet alleen helpen met het verzamelen en inleveren van afval, maar dat zij ook hun kinderen vertellen wat er van de Mula's moet worden gekocht. Dit betekent dus dat het recycleproject in sommige gevallen niet langer een project voor het kind is, maar voor de ouder/volwassene. De onderzoekers zouden dan ook willen aanbevelen dat de ouders worden geïnformeerd over de werkwijze en de doelen van het project. Op deze manier hopen de onderzoekers dat het project weer voor de kinderen kan worden in plaats van voor de volwassenen.

Ook bevelen de onderzoekers aan dat de kinderen zelf ook meer informatie ontvangen over het

recycle project in de hoop dat het stigma dat op het project rust zal verminderen.

Aanbevelingen voor nieuwe projecten

1) Refilwe zal de wensen vanuit de community moeten verbinden met de al aanwezige kennis uit de community, zodat de community van elkaar kan leren.

2) Er zullen nieuwe projecten moeten worden ontwikkeld die de vaardigheden van de bewoners uit Jo Slovo kunnen ontwikkelen.

Naast de mening over de bestaande projecten hebben de onderzoekers ook gevraagd naar de wens voor nieuwe projecten. Op basis van de antwoorden die hierop kwamen willen de onderzoekers Refilwe aanbevelen om de wensen die aanwezig zijn in de community te verbinden met de kennis die al aanwezig is in de community, zodat de community van elkaar kan leren. Iemand die bijvoorbeeld hulp nodig heeft bij het runnen van zijn of haar eigen bedrijfje kan worden verbonden aan iemand die business management heeft gestudeerd, maar hier nog geen werk in heeft gevonden. Hiervoor moeten de wensen echter wel nog wel helderder worden. Refilwe zou hiervoor met de bewoners in gesprek moeten. Daarnaast willen de onderzoekers aanbevelen dat wordt gekeken naar nieuwe programma's die de vaardigheden van bewoners uit Jo Slovo kunnen versterken, zodat deze in een later stadium weer kunnen worden ingezet voor de community.

Aanbeveling ten aanzien van bewoners

1) Refilwe moet bewoners daadwerkelijk in hun kracht zetten zodat bewoners hun talenten en kwaliteiten in gaan zetten voor hun community.

2) Refilwe moet meer investeren in de relatie met de ouders om te onderzoeken of de ouders weten hoe zij de kinderen moeten supporten.

3) Ithuteng moet een beloningsstelsel gebruiken om volwassenen te motiveren betrokken te zijn bij de projecten van Ithuteng of vrijwilligerswerk te doen.

Doordat Refilwe onder andere onderzoek heeft laten doen naar de talenten en kwaliteiten van de bewoners van Jo Slovo hebben zij een beter beeld kunnen krijgen van het kostbare bezit van de community. Refilwe moet nu deze bewoners daadwerkelijk in hun kracht zetten zodat bewoners hun talenten en kwaliteiten in gaan zetten voor hun community. Hiermee zorgt Refilwe ervoor dat de bewoners niet langer alleen cliënt/adviseur zijn, maar zich ook echt gaan inzetten voor hun eigen projecten en dus co-producers worden.

Ook moet Refilwe meer gaan investeren in de relatie met de ouders. De onderzoekers hebben tijdens het onderzoek gemerkt dat de ouders hun kinderen weinig supporten. De onderzoekers stellen zichzelf de vraag of de ouders van de kinderen uit Jo Slovo weten hoe zij hun kinderen moeten supporten? Wanneer de relatie met de ouders beter wordt kan beter onderzocht worden of de ouders weten hoe zij hun kinderen moeten supporten. Wanneer het nodig is kan de ouders geleerd worden hoe zij hun kinderen kunnen supporten.

Een andere aanbeveling naar aanleiding van het onderzoek is het volgende: Ithuteng moet volwassenen belonen voor het doen van vrijwilligerswerk. Dit betekent dat vrijwilligers ook Mula's verdienen met het doen van vrijwilligerswerk zodat deze door hen besteed kunnen worden in de Swapshop. Op deze manier worden volwassenen gemotiveerd zich in te zetten voor Ithuteng. Dit beloningsstelsel kan voor meerdere doeleinden gebruikt worden, bijvoorbeeld ook wanneer ouders naar ouderavonden komen. Voor deze aanbeveling is gekozen omdat het belangrijk is dat de community Jo Slovo meer betrokken raakt bij de projecten van Ithuteng. De onderzoekers denken

daarom dat een beloningsstelsel de bewoners zal stimuleren vrijwilligerswerk te doen. In ruil voor hun tijd en moeite krijgen de bewoners wel de mogelijkheid krijgen om eten te kunnen kopen voor hun gezin in de Swapshop.

Aanbevelingen vrijwilligerswerk

1) Refilwe moet meer duidelijkheid geven over de opties wat betreft vrijwilligerswerk aan de bewoners van Jo Slovo.

Daarnaast moet Refilwe meer duidelijkheid geven aan de bewoners van Jo Slovo over de opties die er zijn wat betreft vrijwilligerswerk. Refilwe moet dit doen door hierover in gesprek te blijven met de community. Refilwe behoort de wensen en mogelijkheden van de bewoners over vrijwilligerswerk te weten en moet bewoners voorzien van informatie over vrijwilligerswerk die zij kunnen doen. Tijdens het onderzoek kwam namelijk naar voren dat een aantal bewoners wel bereid waren om vrijwilligerswerk te doen, maar dat zij niet wisten wat voor vrijwilligerswerk zij konden doen. Wanneer er duidelijkheid is over het beschikbare vrijwilligerswerk is de kans groter dat bewoners daadwerkelijk vrijwilligerswerk gaan doen.

Aanbeveling voor de organisatie

1) Refilwe moet weten in welke fase in het proces van hulpverlening Jo Slovo zich bevindt volgens de methode van 'When helping hurts'.

2) Refilwe moet de relatie met de bewoners van Jo Slovo onderhouden. Dit moeten ze doen door meer te gaan samenwerken en overleggen.

3) Refilwe moet de sponsors meenemen in het proces van verandering en verbetering, want hierdoor wordt de kans van het stopzetten van de sponsoring kleiner.

4) Refilwe moet de sponsors niet leidend laten zijn voor hun projecten uit angst deze te verliezen, maar zelf de regie houden.

Refilwe geeft veel hulp aan de community Jo Slovo maar de vraag is of en wanneer zij met hun hulp de community empoweren of wanneer ze deze juist afhankelijk maken? Vanuit deze vraag van de onderzoekers komt de volgende aanbeveling en volgens de onderzoekers ook de voornaamste. Refilwe moet namelijk weten welk niveau van hulpverlening juist is voor de community Jo Slovo op dit moment. In de literatuur van 'When Helping Hurts' wordt beschreven waarom het belangrijk is om te weten of de hulp op het juiste niveau wordt gegeven. De literatuur van 'When helping hurts' is voor Refilwe daarom goede literatuur om te toetsen of de hulp op de juiste manier of het juiste niveau gegeven wordt. Deze aanbeveling voor Refilwe is belangrijk zodat niet de veel voorkomende fout wordt gemaakt waarin de symptomen worden behandeld in plaats van de onderliggende ziekte. Wanneer Refilwe op het verkeerde niveau hulp aanbiedt, zal het zoals de titel van het boek al zegt, helpen de community juist pijn doen. Om te voorkomen dat Refilwe de community bijvoorbeeld afhankelijk maakt moet Refilwe kritisch kijken naar haar eigen hulpverlening en kijken waarin het proces rond Refilwe zich bevindt. De literatuur van 'When helping hurts' benoemt namelijk een proces van drie stappen namelijk: relief, rehabilitation en development. Voor Refilwe zou het daarom belangrijk zijn om te onderzoeken in welk deel van het proces Jo Slovo zich bevindt. Kortom deze aanbeveling zegt dat Refilwe een onderzoekende houding moet hebben waar de community zich bevindt voordat zij verder gaat met het geven van hulp.

Het is de onderzoekers tijdens hun onderzoek duidelijk geworden dat Refilwe zich bewust is van het belang van het opbouwen van relaties en het vertrouwen dat hiervoor nodig is. Echter merken zij ook op dat door het gebrek aan een gemeenschappelijk doel, dit vertrouwen in de loop van de tijd minder lijkt te zijn geworden. Refilwe moet de relatie met de bewoners van Jo Slovo onderhouden.

Dit moeten ze doen door meer te gaan samenwerken en overleggen. Er moet eenduidigheid ontstaan over de gestelde doelen voor de toekomst. Het is belangrijk dat zij samen één doel hebben en dat verwachtingen van elkaar uitgesproken zijn. Refilwe moet daarom met bewoners van Jo Slovo in contact blijven, zij moeten ervoor zorgen dat er mogelijkheden zijn om verwachtingen en doelen met de bewoners van Jo Slovo te bespreken. Op deze manier kan de hulpverlening efficiënt worden uitgevoerd. Tegelijkertijd kunnen de bewoners in hun eigen kracht worden gezet zodat zij zich kunnen ontwikkelen. De literatuur maakt de onderzoekers ook duidelijk dat niet alleen organisatoren en bewoners moeten worden meegenomen in het proces, maar dat hierbij ook gedacht moet worden aan de sponsors. Refilwe moet de sponsors meenemen in het proces van verandering en verbetering, want hierdoor wordt de kans op het stopzetten van de sponsoring kleiner. Het blijven verzamelen van informatie en het doen van onderzoek zouden in de toekomst kunnen helpen om sponsors beter mee te nemen in dit proces. De onderzoekers willen de organisatoren en de bewoners daarnaast ook aanmoedigen zich niet te afhankelijk op te stellen tegenover sponsors, maar te blijven kijken naar wat het beste is voor de projecten van Ithuteng.

Refilwe moet zich niet laten leiden door angsten om donors of fondsen te verliezen. Dit houdt in dat programma's of projecten of programma's niet onveranderd moeten blijven uit angst een donor te verliezen. Wanneer het voor de community beter is een verandering aan te brengen moet deze doorgevoerd worden. Voor non-profit organisaties is dit vaak een lastig gegeven omdat fondsen of donors voor een bepaald programma of project hun geld beschikbaar stellen. Dit geeft non-profit organisaties vaak de angst om hun programma wanneer dit wel nodig is aan te passen. Uiteindelijk zal dit meer verlies geven omdat op deze manier de ontwikkeling van de community wordt belemmerd.

Discussie

Als Social Workers vinden wij dat er geïnvesteerd moet worden in alle generaties die een maatschappij bezit. Over op welke manier Refilwe dit in de praktijk moet brengen hebben de onderzoekers veel gesprekken gevoerd.

De onderzoekers merkten tijdens hun onderzoek op dat er vooral geïnvesteerd wordt in de kinderen en jongeren die in de community Jo Slovo leven. Voor hen was er bijvoorbeeld een After Care, Holidayclub en Kidsclub. Ze vroegen zich daarbij af wat de rol van ouders is.

Vooraf aan het begin van de tijd in Afrika viel het de onderzoekers op dat ouders weinig betrokken leken bij de activiteiten die de kinderen deden. Tijdens Holiday club (een soort vakantiebijbelweek) bijvoorbeeld, kwamen er geen ouders langs om een kijkje te nemen of hun kinderen weg te brengen of op te halen. Toen zij dit met de organisatie besproken, gaven zij aan dat dit vooral voort kwam uit Ubuntu. Ubuntu betekend: 'Ik ben omdat wij zijn', dit houdt in dat het leven van anderen belangrijker is dan het individu. 'Als ik jou als mens behandel, word ik ook meer mens (Ester, van der Merwe en Mulder, 2012).' Dit betekent in de praktijk bijvoorbeeld dat broertjes, zusjes, neven en nichten voor elkaar zorgen. Het is dan dus ook niet nodig dat ouders hun kinderen ophalen, wegbrengen of opzoeken tijdens buitenschoolse activiteiten, omdat er andere familieleden zijn die voor hen zorgen.

Vanuit de Nederlandse cultuur hadden de onderzoekers de verwachting dat ouders dus veel meer zichtbaar betrokken zijn op de bezigheden van hun kinderen. In Nederland checken ouders namelijk eerst waar ze hun kinderen heen sturen. Ze willen weten wat er zich afspeelt en hoelang het ongeveer duurt. In Afrika lijkt hier veel minder aandacht voor te zijn. Pas toen zij meer van de Zuid-Afrikaanse cultuur gingen begrijpen, vroegen de onderzoekers zich af of zij wel van de ouders konden verwachten dat zij hun kinderen supporten en of de ouders wel weten hoe zij dit moeten doen. In de westerse cultuur beschikken mensen over meer financiële middelen waardoor zij minder zorgen hebben of zij vanavond wel of geen eten op tafel kunnen zetten. Hierdoor blijft er meer tijd en energie over om kinderen te ondersteunen. Maar hoe ziet dit eruit als je elke dag op zoek moet naar een baan of hard moet werken om ook maar iets te verdienen?

Uit de literatuur van Early Childhood Development is het de onderzoekers duidelijk geworden dat kinderen wel echt de ondersteuning van ouders nodig hebben om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen (Neaum, 2010). Daarom hebben de onderzoekers ervoor gekozen om de organisatie aan te bevelen ouders meer informatie te geven over de projecten voor de kinderen, zodat zij via die weg hun kinderen beter kunnen ondersteunen. Daarnaast hebben de onderzoekers ook aanbevolen te kijken naar eventuele nieuwe projecten voor volwassenen, zodat ook zij de kans krijgen om zich te ontwikkelen. Alleen in zetten op de kinderen zorgt er volgens de onderzoekers voor dat er een kloof tussen twee generaties ontstaat. Terwijl de kinderen steeds verder ontwikkelen, staan de ouders stil. Vanuit de Ubuntu gedachten zou dit ook veel beter aansluiten op de community: inspelen op de hele gemeenschap in plaats van op het individu, in dit geval de kinderen. Daarnaast sluit dit ook goed aan op de mens- en maatschappijvisie van de onderzoekers. Zij zijn van mening dat alle mensen gelijke kansen moet krijgen en dat ieder mens ertoe doet. Ouderen en kinderen hebben dus evenveel recht op ontwikkeling.

Proces evaluatie

Voorafgaand aan het onderzoek is een planning gemaakt, per fase. In de beginperiode zijn we vooral bezig geweest met het vertalen van de project order en is er een start is gemaakt met fase 0. Fase 0 heeft ons geholpen om steeds bewuster te worden van verschillende onderdelen van het onderzoek. Ook is hierbij al een start gemaakt van wat we wilden onderzoeken en hoe we dit wilden doen. In deze periode is er ook veel contact geweest met de opdrachtgever om verduidelijkingsvragen te kunnen stellen rondom de projectorder.

In fase 1 hebben we veel tijd genomen om te brainstormen over de hoofvraag maar ook om passende literatuur te vinden en deze te verwerken. In deze periode is er ook meerdere malen afstemming geweest met de opdrachtgever, wat helpend was om weer verder te kunnen met het onderzoek. Begin januari zijn we begonnen met fase 2, hiervoor hebben we taken verdeeld en eigenlijk veel in koppels gewerkt. We hebben ervoor gezorgd dat er telkens genoeg afstemming was waardoor we ook allemaal op de hoogte waren van hoever we waren met een fase.

Er is veel overleg geweest met de opdrachtgever via Skype of via de email. Maar toen we eenmaal in Zuid-Afrika waren en mondeling konden overleggen, bleek dat er nog wel wat ruis zat. Dat de afstemming tussen de onderzoeksgroep en de opdrachtgever niet altijd optimaal is geweest. Dat heeft er wel voor gezorgd dat de onderzoeksgroep de opdrachtgever weer opnieuw heeft mee moeten nemen in het proces.

We hadden wel verwacht dat sommige fasen eerder goedgekeurd zouden worden, waardoor de planning af en toe wel wat strak was. Dit heeft niet voor problemen gezorgd, omdat er nog wel genoeg speling was tussen de verschillende fasen. Vooral tussen fase 3 en 4 in, voelt het alsof er veel tijd is verspild, doordat we moesten wachten op goedkeuring. We hadden bedacht dat we al eerder konden beginnen met interviewen. Dit was niet het geval, waardoor we veel interviews gedaan hebben in een korte tijd. Maar hierdoor kwam de werkdruk ook hoger te liggen.

We denken als onderzoekers dat ons onderzoek erg breed en veel omvattend is geweest, omdat we veel verschillende partijen hebben gesproken. Wel denken we dat Refilwe een andere onderzoeksgroep zou kunnen uitnodigen om zich bezig te houden met community mapping. Hiervoor hebben wij een soort start gemaakt door de bewoners te vragen naar bijvoorbeeld hun talenten en hoe Ithuteng hen zou kunnen helpen met de ontwikkeling hiervan. De toekomstige onderzoekers zouden hierbij gebruik kunnen maken van de net geplaatste computers om een zo groot mogelijk publiek te kunnen bereiken.

We vragen ons daarbij af het misschien juist beter zou zijn om een Afrikaanse onderzoeksgroep aan te trekken. Wij hebben namelijk zelf gemerkt dat onze tolk makkelijk binnen stapte bij onze respondenten.

Literatuurlijst

ABCD institute. (2015) *What is Asset Based Community Development (ABCD)*. Geraadpleegd op 25 maart 2016, van

[http://www.abcdinstitute.org/docs/What%20isAssetBasedCommunityDevelopment\(1\).pdf](http://www.abcdinstitute.org/docs/What%20isAssetBasedCommunityDevelopment(1).pdf)

Brörmann, N. (2010). *Methode beschrijving ABCD*.

Gedownload op 24 november 2015, van

[https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Methodebeschrijving_ABCD_1%20\[MOV-6096078-1.0\].pdf](https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Methodebeschrijving_ABCD_1%20[MOV-6096078-1.0].pdf)

Corbett S., Fikkert, B (2009), *When helping hurts*. United States of America: Moody Publishers.

Duncan, D. (2015) *The four components of effective collective impact: Through the lens of Asset-Based Community Development and Result-Based Accountability*. Geraadpleegd op 25 maart 2016, van

[http://www.abcdinstitute.org/docs/The%20Four%20Components%20of%20Effective%20Collective%20Impact%20ABCD%20RBA\(1\).pdf](http://www.abcdinstitute.org/docs/The%20Four%20Components%20of%20Effective%20Collective%20Impact%20ABCD%20RBA(1).pdf)

H. Ester, C. van der Merwe en E. Mulder (2012). *Woordeloos tot verhaal*. Stellenbosch: Sun Press.

Phillips, R. (2014) *An introduction to community development*. Abingdon: Taylor & Francis Group.

Neaum, S. (2010). *Child Development for early Childhood Studies*. Learning Matters.

Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma

Bijlagen

Bijlage 1 - Theoretisch inleiding

1.3.1 Inleiding

In het onderstaande stuk wordt op verschillende niveaus naar het knelpunt gekeken. Vanuit de burger (micro) vanuit de organisatie (meso) maar ook vanuit de maatschappij en cultuur (macro). Het is van belang om het knelpunt vanuit meerdere niveaus te analyseren, omdat dan zichtbaar wordt op welk niveau welk gevolg van het probleem plaatsvindt. Daarnaast is het van belang om inzicht te krijgen in de wisselwerking tussen de niveaus. Om een goede vraagstelling te formuleren is er een literatuurstudie gedaan. Voor de verdieping met betrekking tot de cultuur, het land en de methodieken zijn er boeken en internetbronnen geraadpleegd. Ook zijn er interviews afgenomen bij de sommige medewerkers van Refilwe.

1.3.2 Inwoners community Jo Slovo

Algemene kenmerken van de doelgroep en hun problematiek

De inwoners van de community Jo Slovo zullen tijdens dit onderzoek gezien worden als de doelgroep van het onderzoek. Dit omdat het onderzoek gericht is op de effecten van de projecten die zijn opgezet door Refilwe, voor de inwoners van Jo Slovo. Zij zullen dan ook de grootste informatiebron zijn.

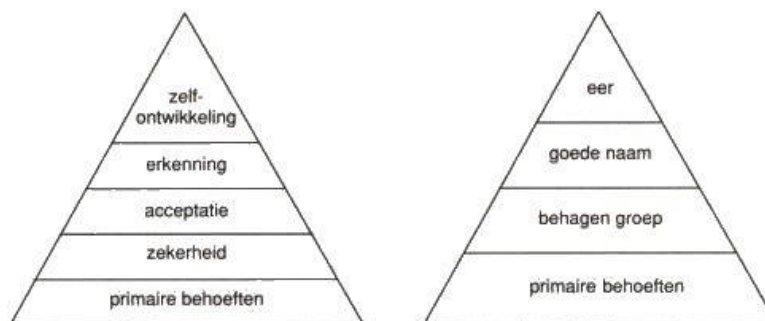
Jo Slovo is een sloppenwijk, in Zuid-Afrika ook wel township genoemd. In Jo Slovo wonen, 781 mensen. Er wonen 175 kinderen tussen de 0 en 17 jaar, 350 jongvolwassenen tussen de 18 en 35 jaar, 250 volwassenen tussen de 36 en 60 jaar en 6 ouderen van 60 jaar of ouder, deze gegevens komen uit het jaarverslag van Refilwe (2014). Volgens de VN-organisatie Habitat heeft een sloppenwijk een aantal kenmerken namelijk: het ontbreken van sanitair, overbevolking, niet-duurzame bouw van huizen en onzekerheid over eigendomsrechten. (Amnesty, z.d.) In dit zelfde jaarverslag wordt niet alleen ingegaan op de inwonertallen, maar ook op de problematiek in Jo Slovo. In het jaarverslag van Refilwe spreken zij, als het gaat over problematiek, over sociale uitdagingen. De grootste sociale uitdagingen in Jo Slovo zijn: de beperkte beschikbaarheid van sanitair en water, hoge aantal tienerzwangerschappen, hoog aantal werklozen en het gebrek aan voedsel. Er zijn dus een aantal overeenkomsten te vinden tussen de kenmerken van een sloppenwijk en de grootste sociale uitdagingen in Jo Slovo. Ook zal er in dit onderzoeksplan aandacht worden besteed aan de invloed van deze kenmerken en de uitdagingen van voor het onderzoek. Ondanks dat Jo Slovo voldoet aan de kenmerken van een sloppenwijk, heeft Refilwe er bewust voor gekozen Jo Slovo een community te noemen. Dit omdat het woord township een negatieve lading heeft en tot afstand tussen Refilwe en Jo Slovo kan leiden. Tijdens dit onderzoek zal er dan ook gesproken worden over de community Jo Slovo in plaats van over de sloppenwijk Jo Slovo.

Behoefte van de inwoners van Jo Slovo en de insteek vanuit de organisatie

Naast de actuele sociale uitdagingen, genoemd in het jaarverslag van Refilwe 2014, zijn er namelijk ook een aantal uitdagingen uit het verleden opgepakt. Een voorbeeld hiervan is het oprichten van Ithuteng After School Care Centre, waar kinderen de mogelijkheid hebben om huiswerkbegeleiding te krijgen. De hoop is dat kinderen door de huiswerkbegeleiding beter kunnen worden opgeleid en daardoor een beter toekomstperspectief zullen krijgen. Refilwe zou graag zien dat er onderzoek wordt gedaan naar de effecten van dit project op de community Jo Slovo.

De motivatie voor het opzetten van Ithuteng lijkt een goede motivatie te zijn, maar wat als de behoefte van Jo Slovo ergens anders ligt? En wat zijn eigenlijk de gevolgen van het verbeteren van onderwijs? De keerzijde van het verbeteren van onderwijs kan namelijk zijn dat deze beter opgeleide inwoners wegtrekken uit Jo Slovo door het gebrek aan werkgelegenheid in en rondom de community Jo Slovo. Hierdoor zal de welvaart in Jo Slovo dus niet direct toenemen en zullen alleen de laagopgeleiden overblijven in Jo Slovo.

Naast het bovengenoemde gevolg, is het ook de vraag of het project wel aansluit op de behoefte van de inwoners van Jo Slovo. Wanneer er wordt gekeken naar de piramide van Maslow (links op figuur 1), welke is geschreven vanuit Amerikaans perspectief, dan staat het onderdeel zelfontplooiing, waar onderwijs onder valt, helemaal bovenaan de piramide. Studie lijkt in de Amerikaanse ik- cultuur dus erg belangrijk te zijn. Als we echter kijken naar de piramide van Pinto, de tegenhanger van de piramide van Maslow, die uitgaat van een wij-cultuur in plaats van een ik-cultuur, zien we een hele andere behoefte bovenaan staan (rechts op figuur 1) (Pinto, 2007).

Pinto gaat in zijn boek 'Interculturele communicatie' uit van de Fijnmazige cultuur (F-cultuur) en de Grofmazige cultuur (G-cultuur). Kenmerken van de F-cultuur zijn: fijnmazig systeem van structuren, regels en waarden. Het gedrag van een lid is gebaseerd op conformisme en collectivisme. Kenmerken van een G-cultuur zijn: grofmazige structuur, een ruimer, losser en globalere stelsel van regels en codes. Het gedrag van een individu komt vanuit zichzelf en is losstaand van de rest van het systeem. De G-cultuur komt veel voor in westerse landen.

De vraag die vervolgens op komt is of er wel in wordt gestoken op de goede piramide. Wordt er tijdens het After School Program niet te veel ingestoken op zelfontplooiing in plaats van op bijvoorbeeld het belang van eer en een goede naam?

Inzichten die mee worden genomen in het onderzoek

Het lijkt zinvol om in dit onderzoek in elk geval aandacht te besteden aan de manier waarop Refilwe haar projecten vormgeeft en hoe deze aansluiten op de behoeften van de inwoners van de community Jo Slovo. Eerder is genoemd dat de relatie tussen Refilwe en Jo Slovo onder spanning heeft gestaan en momenteel aan het verbeteren is. Zou het kunnen dat de vroegere breuk de eer en goede naam van de F-cultuur zo heeft aangepast dat dit nog steeds de relatie tussen beide beïnvloed? Het is van belang dat er tijdens het onderzoek aandacht is voor de relatie en hoe deze wordt beïnvloed.

1.3.2. Methodes welke Refilwe gebruikt.

Zoals eerder beschreven is Refilwe in 2013 gestart met het opnieuw opbouwen van een relatie met de community, Jo Slovo. De letterlijke brug is weer geopend en dit maakte de weg vrij voor de community inwoners om weer contact te zoeken met Refilwe. Tijd heeft uitgewezen dat het niet helpend is om de community leden op te wachten, maar om er juist op af te gaan. In het beginstadium was het voor de vrijwilligers van Refilwe niet veilig genoeg om zelf de community in te gaan, omdat zij deze nog niet voldoende kenden. Maar ook de geschiedenis die Refilwe met Jo Slovo heeft, was hierbij bepalend. Doordat er andere, Zuid- Afrikaanse vrijwilligers kwamen, welke de cultuur beter kenden, kwam er meer veiligheid en ook vertrouwen om naar de community toe te bewegen. Zij hebben er toen voor gekozen om outreachend te gaan werken, in plaats van af te wachten. Dit heeft in eerste instantie vorm gekregen door kidsclub te starten. Kidsclub was eigenlijk de eerste stap richting de community. De vrijwilligers zijn in gesprek gegaan met de volwassenen van de community, in de eigen omgeving. Zij vertelden wat er tijdens kidsclub gedaan werd en dat er goed voor de kinderen zou worden gezorgd. Doordat er vertrouwen ontstond in de vrijwilligers, kregen de kinderen toestemming om naar kidsclub te gaan. Dit werd een structurele werkwijze, waardoor de vrijwilligers van Refilwe herkend en bekend werden. De vertrouwensband tussen de community inwoners en de medewerkers en vrijwilligers van Refilwe is aan het groeien, doordat er ook op steeds meer gebieden ondersteuning wordt geboden. Zo is er nu ook de Community After Care, waar de kinderen de mogelijkheid en ondersteuning krijgen voor het maken van huiswerk. De tieners uit de community krijgen de mogelijkheid en ondersteuning om leiderschap te ontwikkelen. Ook ondersteunt Refilwe de volwassenen van de community om lokale winkels op te zetten, waarbij ze ook geleerd wordt wat het is om een ondernemer te zijn.

In het begin van de herstelperiode was het vooral belangrijk dat de vrijwilligers en medewerkers van Refilwe een bekend gezicht werden voor de community inwoners. Deze herkenning konden zij vooral creëren door veel aanwezig te zijn in de community. Door verbinding te leggen met de community werd er ook steeds meer gewerkt aan de vertrouwensband. Juist door in het begin veel betrokkenheid te tonen ontstaat er ook een relatie. Er wordt ook wel gesproken over de presentie benadering. Bij deze benadering ben je gericht op het geven van erkenning van de waardigheid van de ander. Deze erkenning kan nodig zijn omdat sommige mensen deze langere tijd hebben gemist en veelvuldig achtergesteld zijn geweest. Volgens Baart (2001) is de houding van de presentiebeoefenaar erg belangrijk, hij zoekt naar aansluiting bij de persoon. Dit is bij Refilwe duidelijk zichtbaar geweest, door naar de community toe te bewegen en gesprekken te voeren, op bekend terrein voor de community inwoners.

Refilwe maakt vooral gebruik van de methode: Asset Based Community Development, beter bekend als de ABCD methode. Refilwe is erop gericht om te werken vanuit de behoeften van de community, dus ondersteuning geven waar dit het meeste nodig is. Het doel van de ABCD methode is dat er van binnenuit gewerkt wordt aan een economisch, cultureel en sociaal opzicht leefbare buurt, door sociale relaties tot stand te brengen en onvermoede capaciteiten van bewoners, organisaties en instellingen binnen de lokale gemeenschap te mobiliseren. Deze methode wordt vaak gebruikt bij sociaal-economisch zwakkere wijken, alle bewoners worden erbij betrokken. En de methode richt zich expliciet op het betrekken van groepen bewoners die onderling weinig contact hebben en normaalgesproken buitengesloten worden (Brörmann, 2010).

1.3.3 Teamsamenstelling en vrijwilligers van Refilwe.

Refilwe is een non-profit organisatie, welke veel vrijwilligers inzet om bepaalde taken op zich te nemen. Er is wel een onderscheid te maken tussen de vrijwilligers die een bestuurlijke taak hebben en de vrijwilligers die een uitvoerende taak hebben. Dit onderscheid is niet geheel vast te leggen, omdat de taken ook nog weleens door elkaar lopen.

Er zijn binnen het team verschillende functies, die op dit moment veelal vervuld zijn. In de aanstelling voor een functie wordt er gekeken naar de capaciteit en kwaliteit van de werker. Ook speelt de motivatie een belangrijke factor. De samenstelling is multicultureel, er zijn werkers vanuit Afrika, maar ook vanuit Amerika. Veel van hen werken op vrijwillige basis en zij zijn vaak lange termijn vrijwilligers, waar eigenlijk geen einddatum aan verbonden is. De taken binnen het team zijn erg divers, zoals eerder beschreven zijn er bestuurlijke en uitvoerende taken. Er is een social worker, zij begeleidt de pleegouders die op het terrein wonen, en een aantal kinderen opvangen. Er is een vrijwilligerscoördinator, zij begeleidt de vrijwilligers die voor langere of kortere termijn vrijwilligerswerk komen doen. Ook is er iemand die de leidinggevende van de Community After care ondersteunt.

Tijdens kidsclub, de activiteit op zaterdagochtend, worden er ook tieners uit de community ingezet als vrijwilliger. Zij hebben dan taken als vertalen, maar ook deels orde houden tijdens de activiteit. Refilwe heeft er bewust voor gekozen om deze tieners in te zetten, omdat zij de taal kennen maar ook om hen de mogelijkheid te geven om zich meer leiderschapsvaardigheden eigen te maken. Ook krijgen zij zo meer verantwoordelijkheden, wat ook kan zorgen voor meer motivatie om zich in te zetten voor de community.

Om veiligheid en kwaliteit te garanderen, kan niet iedere willekeurige vrijwilliger, zich aansluiten bij Refilwe. Voorafgaand zijn er een aantal procedures die moeten worden doorlopen, dit staat vermeld in het handboek voor vrijwilligers (Refilwe, 2015). Hierin staat beschreven vanuit welke waarden en normen Refilwe werkt. Ook staat hier de visie en missie van Refilwe in opgesteld, dit handboek is voor de vrijwilligers heel helpend zodat zij een beeld krijgen van de organisatie. Niet alleen dat, maar ook staan er regels in opgesteld en een omschrijving van de taken. Het is van belang dat de vrijwilliger deze regels ondertekent, zodat Refilwe ook een extra houvast heeft om de vrijwilligers aan te spreken op ongewenst gedrag. Daarnaast is het een vereiste dat vrijwilligers een verklaring omtrent goed gedrag inleveren. Dit zorgt er ook voor dat Refilwe de veiligheid van de cliënten waarborgt, maar ook de veiligheid van de vrijwilliger. Het biedt een bepaalde duidelijkheid naar de vrijwilligers toe, dat er wel gestelde voorwaarden zijn waaraan moet worden voldaan.

Voor een organisatie die veel werkt met vrijwilligers, zoals Refilwe, is het van belang dat de organisatie weet wat het met de vrijwilligers wil en wat ze hen te bieden heeft. De vrijwilligers moeten weten wat de toegevoegde waarde van hen werk is, ten aanzien van de realisatie van de doelen. Refilwe is in zekere zin ook afhankelijk van de vrijwilligers en wanneer de vrijwilligers geen hulp meer bieden, zou het programma er ook anders uitzien. De activiteiten zouden dan waarschijnlijk aan een kleinere groep aangeboden kunnen worden. Volgens Gast, Hetem & Wilbrink (2009) hebben vrijwilligers in principe veel toegevoegde waarde, ze vergroten het draagvlak van de organisatie, in de omgeving of zelfs de samenleving. Dit is ook bij de instelling Refilwe zichtbaar geworden, de vrijwilligers hebben een groot aandeel in het wel of niet kunnen uitvoeren van het programma. Ook is de afstand tussen de vrijwilliger en de cliënt vaak kleiner, omdat zij minder van elkaar verwachten. Doordat er gewerkt wordt met vrijwilligers ontstaat er meer verbinding met de buitenwereld, waardoor de mogelijkheid bestaat om meer informatie uit de omgeving op te vangen. In principe is de vrijwilliger niet alleen vrijwilliger binnen de organisatie maar wordt hij ook gezien als ambassadeur. De vrijwilliger staat in verbinding met zijn eigen netwerk en daarmee ook de

buitenwereld. Hierdoor ontvangt de vrijwilliger informatie vanuit de buitenwereld, maar kan hij ook informatie verspreiden over de organisatie om daarmee ook anderen enthousiast en gemotiveerd te maken. Ook is het inzetten van vrijwilligers een kostenbesparing, maar het werkt demotiverend om dit ook aan de vrijwilligers te vermelden. Ook moet de organisatie helder hebben wat zij de vrijwilligers te bieden heeft, om zo ook te kijken of het past bij de motieven van de vrijwilliger. Hierbij is het van belang dat de vrijwilliger duidelijkheid krijgt over de organisatie en het doel hiervan. De inhoud van het werk en ook de werkomgeving moeten voor de vrijwilliger duidelijk zijn.

1.3.4 De organisatiestructuur & regelgeving van Refilwe

Als er wordt gekeken naar het macroniveau van de organisatie, dan zijn er bepaalde thema's die belangrijk zijn. Inzoomend op de organisatiestructuur bestaat het bestuur van Refilwe uit een team van negen personen die leidinggeven van bovenaf. De vaste medewerkers bestaan uit een team van tweeëntwintig personen die werkzaam zijn in verschillende projecten. Kenmerkend aan dit team is dat enkele van hen in loondienst zijn en worden betaald door middel van gegeven donaties. Een ander deel van de werkers is werkzaam op vrijwillige basis en dient zelf voor sponsoring te zorgen uit zijn/haar eigen netwerk. Tevens is het is voor de vrijwilligers mogelijk om te wonen op het terrein van Refilwe, zo voorzien zij in huisvesting. Kenmerkend voor Refilwe is dat ze met verschillende partijen samenwerken. Refilwe blijft een op zichzelf staande organisatie en er is momenteel geen sprake van fusie. Refilwe biedt kennis en ondersteuning aan de community Jo Slovo.

Al eerder is vermeld dat Refilwe een non-profit organisatie is en op basis van giften werkt. Een belangrijk onderscheid dat tussen Zuid- Afrikaanse vrijwilligersorganisaties wordt gemaakt is dat er *niet- gouvernementele organisaties* (NGO) en *community based organisations* (CBO) zijn. De NGO's worden gezien als stedelijke organisaties zonder leden die redelijk voorzien zijn wat staf en subsidie betreft. Refilwe is als organisatie non-profit en heeft geen overheidsbemoeienis wat maakt dat ze als non-profit organisatie (NPO) worden gezien, de non-profit organisatie valt dan ook onder de NGO. Uit eerder gedaan onderzoek door het *Development Resources Centre* blijkt dat non-profit organisaties geneigd zijn om meer gebruik te maken van vrijwilligers dan te werken met betaalde krachten.

Voor het oprichten van een vrijwilligersorganisatie bestaan er verschillende wettelijke mogelijkheden. Men spreekt van een zogenoemde vrijwilligersvereniging, stichting en een non-profit bedrijf. De vrijwilligersvereniging is de meest gebruikte rechtsvorm in Zuid- Afrika. Een vrijwilligersvereniging kan aangevraagd worden als drie of meer mensen samenkomen rondom hetzelfde doel of thema. In dit geval hoeft men zich niet te houden aan formaliteiten, registratie of andere statuten. De meest formele rechtsvorm is het non-profit bedrijf, wat Refilwe ook is. De non-profit valt onder de *niet- gouvernementele organisaties*. Dit kan worden opgezet voor verschillende doeleinden. Vanwege de kosten en procedures die er voor nodig zijn om een stichting op te zetten, hebben de meeste informele verenigingen voorkeur voor vrijwilligersverenigingen. Veel organisaties die in de jaren 80 of daarna zijn ontstaan zijn vooral aangewezen op donaties in binnen- en buitenland. Om de mate van corruptie en fraude tegen te gaan heeft SANGOCO een gedragscode voor *niet- gouvernementele organisaties* opgesteld. (Govaart et al., 2001)

Refilwe is non-profit wat inhoudt dat ze afhankelijk zijn van anderen, qua financiën, mankracht en/of materiaal. Op de site van de organisatie (Refilwe, 2015) worden een aantal ondersteunende partners genoemd die zich inzetten voor Refilwe. In totaal worden er op de site zeventien organisaties beschreven. Omdat niet alle partners een structurele gift geven heeft Refilwe te maken met een wisselend inkomen. Doordat het inkomen fluctueert, kan dit de nodige beperkingen met zich mee brengen. Dit kan ook invloed hebben op ontwikkelingen binnen de organisatie. Als de organisatie

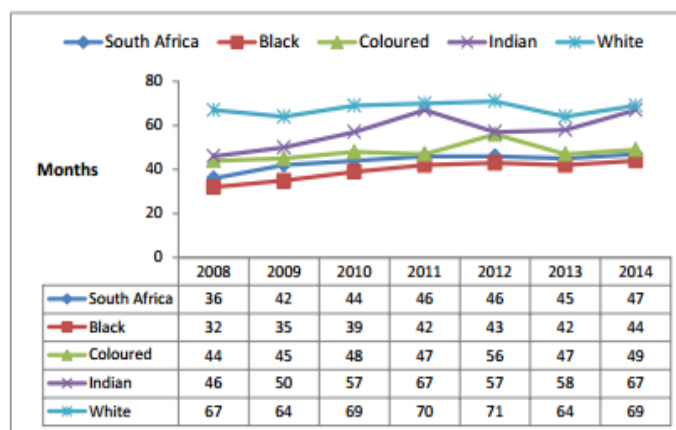
geen inkomen, materiaal of mensen heeft, heeft dit invloed op de verschillende projecten. Dit bepaalt ook of de organisatie kan groeien. Het is binnen de organisatie Refilwe van belang dat ze contact onderhoudt met de verschillende partners. Het jaarlijkse rapport dat zij uitbrengen, met daarin een financieel overzicht, is zowel voor de organisatie als de betreffende partners een legitimatie naar de buitenwereld.

1.3.5 Gemeentelijke ligging van Refilwe

Kijkend naar de topografische ligging, is Refilwe gelegen in de provincie Gauteng, dit is de kleinste provincie van de negen in Zuid- Afrika en het draagt ongeveer 40 procent van het bruto nationale product (BNP). Gauteng is de thuisbasis van ongeveer 12,2 miljoen mensen. Deze cijfers komen uit het Southern African Journal of Demography. Gauteng is qua industrie, mijnbouw en handel een groot centrum binnen Zuid-Afrika. Als één van de meest dichtbevolkte gebieden, wordt geschat dat binnen Gauteng, 20 procent van de totale bevolking van Zuid- Afrika zich bevindt op ongeveer 1,4 procent van het totale grondgebied. Ook blijkt dat in dit gebied duidelijke residentiële segregatie patronen zichtbaar zijn.

Er zijn in Gauteng opvallende sociale en economische verschillen zichtbaar. De werkeloosheid is de op twee na laagste van alle negen provincies. Het blijkt dat zwarte Afrikanen vaker werkeloos zijn in vergelijking tot andere raciale groepen. In verhouding is er minder werkeloosheid dan in andere provincies, maar het verschil in werkeloosheid tussen zwarte en blanke afrikanen is wel hoger. Onder de zwarte afrikanen is er meer werkeloosheid. De meest voorkomende oorzaak hiervan is dat de zwarte afrikanen laag opgeleid zijn en als zij wel een baan hebben, is het loon vaak laag. Quarter (ly Labour Force Survey, 2014)

Figure 16: Median monthly job tenure by population group, 2008–2014

In ditzelfde rapport wordt de gehele populatie per provincie weergegeven, in de leeftijd van 15-64 jaar. Zie tabel 2.3 voor provincie Gauteng. De term *labour force* gaat over de beroepsbevolking die de mogelijkheid heeft om te werken. Hier wordt de leeftijdscategorie 15- 64 jaar aangehouden, omdat er in Zuid- Afrika geen leerplichtwet geldt, zijn jongeren vanaf 15 jaar al beschikbaar voor werk. Ook wordt weergegeven hoeveel mensen werkende zijn en hoeveel mensen werkeloos zijn. De term: *not economically active*, staat voor de groep mensen die wel bij de totale bevolking horen maar zij doen niet mee met de arbeidsparticipatie. Met *discouraged work-seekers* wordt de groep mensen bedoeld

die niet meer actief op zoek gaan naar werk. Ook worden deze cijfers procentueel weergegeven, onder de noemer: *rate*.

Table 2.3: Labour force characteristics by province (continued)					
	Oct-Dec 2013	Jan-Mar 2014	Apr-Jun 2014	Jul-Sep 2014	Oct-Dec 2014
	Thousand	Thousand	Thousand	Thousand	Thousand
North West					
Population 15–64 yrs	2 356	2 367	2 378	2 389	2 400
Labour force	1 194	1 203	1 188	1 258	1 268
Employed	869	870	879	921	948
Unemployed	326	333	309	338	320
Not economically active	1 162	1 164	1 190	1 131	1 132
Discouraged work-seekers	236	245	252	229	225
Other	926	919	938	902	907
Rates (%)					
Unemployment rate	27,3	27,7	26,0	26,8	25,2
Employed/population ratio (absorption)	36,9	36,8	37,0	38,5	39,5
Labour force participation rate	50,7	50,8	49,9	52,7	52,8
Gauteng					
Population 15–64 yrs	9 195	9 249	9 304	9 359	9 414
Labour force	6 452	6 463	6 368	6 388	6 473
Employed	4 823	4 794	4 803	4 820	4 881
Unemployed	1 629	1 669	1 565	1 569	1 593
Not economically active	2 743	2 786	2 936	2 971	2 941
Discouraged work-seekers	251	310	349	391	379
Other	2 492	2 475	2 587	2 580	2 562
Rates (%)					
Unemployment rate	25,2	25,8	24,6	24,6	24,6
Employed/population ratio (absorption)	52,5	51,8	51,6	51,5	51,8
Labour force participation rate	70,2	69,9	68,4	68,3	68,8

Due to rounding, numbers do not necessarily add up to totals.

Note: 'Employment' refers to market production activities.

Tabel 2.3

Table 2.7: Labour force characteristics by province – Expanded definition of unemployment					
	Oct-Dec 2013	Jan-Mar 2014	Apr-Jun 2014	Jul-Sep 2014	Oct-Dec 2014
	Thousand	Thousand	Thousand	Thousand	Thousand
South Africa					
Population 15–64 yrs	35 022	35 177	35 332	35 489	35 643
Labour force	22 983	23 212	23 426	23 552	23 416
Employed	15 177	15 055	15 094	15 117	15 320
Unemployed	7 807	8 157	8 332	8 436	8 096
Not economically active	12 038	11 964	11 906	11 936	12 227
Rates (%)					
Unemployment rate	34,0	35,1	35,6	35,8	34,6
Employed/population ratio (absorption)	43,3	42,8	42,7	42,6	43,0
Labour force participation rate	65,6	66,0	66,3	66,4	65,7

Tabel 2.7

1.3.6 Missie en visie van Refilwe

Refilwe is een organisatie met een christelijk identiteit, deze dragen zij ook uit. In het werk wat zij doen, willen ze graag de liefde van God laten zien. Dit willen ze doen door zorg te dragen voor hen die het nodig hebben. Zoals in de Bijbel ook wordt beschreven: " *Wie zich bekommert om een vriend in nood toont zijn eerbied voor de Ontzagwekkende*" (Job 6:14) Refilwe verwacht van vrijwilligers dat het handelen en praten in overeenstemming is met de identiteit van de organisatie.

De visie van Refilwe wordt duidelijk omschreven in het *Handbook for Resident volunteers* (Refilwe, 2016). De visie is om de armen en behoeftigen te helpen en begeleiden om evenwicht te vinden in hun leven op gebied van mentale, geestelijke spirituele en materiele behoeften. Refilwe geeft ook aan verschillende vrijwilligers nodig te hebben. Vrijwilligers die zich op het praktische vlak inzetten maar ook vrijwilligers die zich inzetten voor het geestelijke werk. Ook wil Refilwe met hun werk de liefde van God uitdragen, dit laten ze onder andere zien door de naastenliefde die zij voor de community hebben.

De organisatie probeert zich in alle keuzes die zij maken, te laten leiden door God. Naast het feit dat het een christelijk organisatie is en dat zij ernaar streven dit ook uit te dragen, willen ze het goede voor de mens. Voor de kinderen houdt dit in dat de basisbehoeften bewaakt moeten worden en dat zij verantwoordelijkheden leren kennen. De missie van Refilwe is om de armoedecirkel te doorbreken en de kinderen van Jo Slovo nieuwe kansen te bieden. De organisatie wil in het werk dat zij doen, een voorbeeld zijn voor de kinderen. Ze doen dit door de liefde van God te laten zien, maar ook door op hun eigen gedrag te letten. Vrijwilligers die bij Refilwe werkzaam zijn hoeven niet de overtuigingen van Refilwe te delen, wel verwacht Refilwe respect voor deze overtuiging en behoren vrijwilligers een voorbeeld te zijn voor de kinderen. Zo wordt er op het Refilwe terrein niet gedronken of gerookt en behoort een vrijwilliger zich gepast te gedragen.

1.3.7 Cultuur, regelgeving en politiek in Zuid- Afrika

Voorafgaand aan de verdieping in de cultuur, regelgeving en politiek in Zuid- Afrika hebben er gesprekken plaatsgevonden met de contactpersoon van Refilwe welke woonachtig is op het terrein van Refilwe. Megan Strydom (persoonlijke mededeling, 12 november 2015) vertelden de onderzoekers over drie belangrijke onderwerpen, die hieronder zullen worden uitgewerkt. Onderwerpen die aangesneden zullen worden zijn volgens de organisatie belangrijk onderwerpen omdat zij een rol kunnen spelen in het onderzoek en hier dus ook invloed op kunnen hebben. Het gaat hier om het belang van het nageslacht en de daarbij horende moeilijkheden, de regelgeving rondom huren van land waarop sloppenwijken zich vestigen en de politiek in Zuid-Afrika.

Het belang van het nageslacht

In Zuid-Afrika is het van groot belang om nageslacht te krijgen, dit in verband met het pensioen op latere leeftijd. In Zuid-Afrika is het namelijk gebruikelijk dat de man, de vader van de bruid een bruidsschat betaald, wanneer hij met zijn dochter trouwt. Deze bruidsschat zorgt voor het pensioen voor de ouders van de bruid. Juist omdat deze bruidsschat zo belangrijk is, is het in Zuid-Afrika ook gebruikelijk om eerst kinderen te krijgen voordat je met een vrouw trouwt. Zo ben je namelijk zeker van je nageslacht en trouw je niet onwetend met een onvruchtbare vrouw. Echter zorgen deze gebruiken ook voor veel gebroken gezinnen. De mannen trekken vaak naar de grotere steden om te werken. Omdat de controle op het samenwonen in Zuid-Afrika niet streng is en de mannen vaak ook

aan hun seksuele behoeften willen komen ontstaat er vaak een tweede gezin. Mannen hebben dus vaak meerdere vrouwen en ook meerdere gezinnen. De waarde van de bruidsschat is vaak erg hoog waardoor mannen deze simpelweg niet kunnen betalen. Dit houdt in dat er geen geld is voor een huwelijk of een pensioen voor de ouders van de vrouw. Vrouwen worden alleen achtergelaten met hun kinderen en kunnen hun kinderen onvoldoende voorzien van voedsel en andere basisbehoeften. Een gevolg hiervan is dat er veel kinderen in armoede opgroeien. Daarnaast missen de kinderen ook een belangrijk rolmodel in hun opvoeding, namelijk een vader.

Regelgeving rondom huren van land

Verder kwam in het gesprek naar voren dat de regelgeving rondom het huren van land van een boer ingewikkeldheden met zich meebrengt. Op 10 december 1996 tekende president Mandela de nieuwe grondwet. Een van de nieuwe wetten is gericht op de armoede in het land. In de grondwet is opgenomen dat ook alle armen onderdak moeten hebben. Dit leidde er vervolgens toe dat boeren hun land konden verhuren aan groepen mensen die daarop onderdak wilde vestigen. Dit gebeurde ook met Jo Slovo. Een plaatselijk boer heeft zijn land verhuurd aan de Jo Slovo community zodat zij zich hier konden vestigen. Echter liep de huurachterstand al snel op en heeft dit tot op de dag van vandaag geleid tot een permanente huurachterstand. In Zuid-Afrika is de huurder goed beschermd door de wetgeving, dit in tegenstelling tot Nederland. Wanneer er in Nederland bijvoorbeeld sprake is van een huurachterstand, dan is dit volgens het Burgerlijk Wetboek, Boek 7, artikel 274 een gegronde reden om de aangevraagde vordering van ontruiming toe te wijzen. ("Bijzondere overeenkomsten", z.d.) In Afrika is de verhuurder echter verplicht om een andere plek aan te bieden, met dezelfde voorzieningen. Daarnaast is de boer verplicht om de bewoners van zijn land voldoende te voorzien in water. Het is een prettig idee om als bewoner niet zomaar uit je huis te kunnen worden gezet, de andere kant is echter ook dat het gebrek aan dreiging niet motiveert om meer geld te verdienen, zodat de huur uiteindelijk wel betaald kan worden.

Politiek in Zuid- Afrika

In Zuid-Afrika is ondanks dat de apartheid officieel verleden tijd is nog steeds veel terug te zien van deze beweging, onder andere in de verkiezingsstrijd in Zuid-Afrika tussen de blanke en de zwarte bevolking. Vanaf 1994 heeft iedereen zwart of wit weer stemrechten in Zuid- Afrika. Het verschil tussen arm en rijk is nog steeds erg groot en ondanks de gelijke stemrechten is ook het verschil tussen blank en zwart nog steeds aanwezig. De blanke mensen kiezen nog steeds voornamelijk voor de blanke politieke partijen en de zwarte mensen voor de zwarte partijen. De zwarte bevolking verkiest nog altijd zijn eigen partij boven die van de blanken. Over dit stemgedrag heeft Bart Luirink een artikel geschreven. Hij schets in zijn artikel een 'raciale kaart', die laat zien hoe de rassenverdeling nog steeds een rol speelt in Zuid- Afrika (Raciale kaarten, 2015). Hij schrijft onder andere in zijn artikel dat de apartheid tot in de 'eeuwigheid' een rol zal blijven spelen in de Zuid-Afrikaanse verkiezingsstrijd. Dit meent Luirink omdat de apartheid officieel al jaren is afgelopen maar nog steeds een rol speelt in Zuid-Afrika, dit is terug te zien in de verkiezingen maar ook in het verschil van werkloosheid onder de blanke en zwarte bevolking.

In het interview met de contactpersoon van Refilwe, werd verteld dat Refilwe een aantal jaren moeite gekend heeft met de band die zij met de community Jo Slovo had. Langere tijd was het vertrouwen onderling niet goed. Zo konden bijvoorbeeld de Refilwe medewerkers zich niet binnen de community Jo Slovo begeven omdat deze voor hun nog te onbekend en daardoor niet veilig genoeg was. De wrok die er in het verleden tegen Refilwe was heeft ervoor gezorgd dat de relatie tussen de bewoners van Jo Slovo naar Refilwe stroef is verlopen. Volgens de bewoners van Jo Slovo gebruikte Refilwe hun situatie en verhaal om geld te verkrijgen die Refilwe in hun eigen voordeel zou

gebruiken. Er was geen vertrouwen meer in de organisatie Refilwe die veel blanke vrijwilligers kent. De zwarte mensen (bevolking van Jo Slovo) voelde zich benadeeld door de blanken, ondanks dat Refilwe zich juist in wilde zetten voor de toekomst van Jo Slovo. Deze situatie laat zien dat er niet automatisch volledig vertrouwen of loyaliteit is tussen de rassen. De hulp die in het verleden niet volledig herkend werd door Jo Slovo en het wantrouwen in Refilwe zouden heel goed gevolgen kunnen zijn van de apartheid.

Literatuurlijst bijlage

Baart, A. (2001). *Een theorie van de presentie*. Utrecht: Boom Lemma

Bart Luirink (2011). *Raciale kaarten*.

Geraadpleegd 10 december 2015 van

<http://www.bartluirink.nl/blog/raciale-kaarten>

Brörmann, N. (2010). *Methode beschrijving ABCD*.

Gedownload op 24 november 2015, van

[https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Methodebeschrijving_ABCD_1%20\[MOV-6096078-1.0\].pdf](https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Methodebeschrijving_ABCD_1%20[MOV-6096078-1.0].pdf)

Bijzondere overeenkomsten - boek 7:274. (z.d.). In *Wetboek online*. Geraadpleegd op 20 januari 2016, van <http://www.wetboek-online.nl/wet/Burgerlijk%20Wetboek%20Boek%207/274.html>

Gast, W. d., Hetem, & Wilbrink, I. (2009). *Basisboek vrijwilligersmanagement: Werven, sturen en motiveren*. Bussum: Coutinho.

Govaart, M., Daal v. H.J., Munz, A., Keesom, J. (2001). *Vrijwilligerswerk wereldwijd*. Meppel: Krips

Pinto, D. (2007) *Interculturele communicatie: Een stap verder*. Utrecht: Bohn Stafleu van Loghum.

Population Association of Southern Africa. (2014) *Southern African Journal of Demography* .

Geraadpleegd op 24 november 2015, van

http://www.unisa.ac.za/contents/faculties/ems/docs/SA%20Journal%20of%20Demography%202013_edited.pdf

Refilwe. (2014). *Annual Report*.

Gedownload op 23 november 2015, van

<http://www.refilwe.org/wp-content/uploads/2014-Annual-Report-LR.pdf>

Refilwe. (2015). *Refilwe Handbook for Resident Volunteers*. Lanseria: Auteur

Statistics South Africa. (2014) *Quarterly financial statistics*.

Geraadpleegd op 1 februari 2016, van

<http://www.statssa.gov.za/publications/P0044/P0044March2015.pdf>

Vragenlijst deelnemers Ithuteng

Introduction

Thanks for helping us with this interview. The reason why we are here is not volunteering alone. We are also here for a school assessment. We are doing research. We wanted to know how you think about the projects of Ithuteng. Because of that we want to ask you some questions. It takes about 10 minutes. Before we start we want to ask you permission for an audio record, so we can listen to it and write down the information correct. Your participation will be an anonymous.

Introductie

Bedankt voor het deelnemen aan het interview. Zoals je misschien al weet zijn we hier niet alleen om vrijwilligerswerk te doen, maar zijn we hier ook voor een schoolopdracht. We doen namelijk een onderzoek. We zijn voor ons onderzoek benieuwd naar hoe jij denkt over de projecten van Ithuteng. We hebben een aantal vragen bedacht en die willen we je graag stellen. Het zal ongeveer 10 minuten duren. Voordat we gaan beginnen willen we vragen of we het interview mogen opnemen, zodat we het later nog eens kunnen naluisteren en de informatie kunnen verwerken. Je deelname blijft verder anoniem.

Schriftelijke uitwerking van de volgorde van vragen

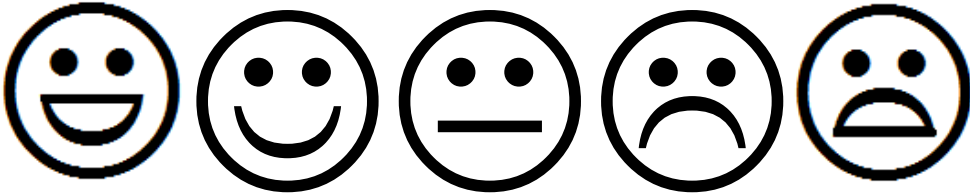
In de onderstaande vragenlijst zal een van de vragen drie keer worden herhaald. Het eerste project wat aangehaald wordt is het project waarbij de deelnemer wordt aangesproken. Allereerst zal worden gevraagd naar de reden van deelname. Dit antwoord kan namelijk worden weggeschreven onder deelvraag vier. Daarna wordt het project door middel van een smiley gewaardeerd om vervolgens te worden toegelicht waarom er voor die smiley is gekozen. Bij vraag 2 en 4 zullen deze stappen worden herhaald om ook over de andere projecten meer te weten te komen.

Als er niet wordt deelgenomen aan de andere projecten wordt er om een toelichting gevraagd. Deze toelichting zal tevens worden weggeschreven onder deelvraag vier.

1. Which Grade are you in?
In welke Grade zit je?
2. What is your opinion about ...? (homework help, Bible study, recycling)
Wat vind je van het project; huiswerkbegeleiding/Bijbelstudie/afvalrecycling?
  - Why are you join the ...? (after care, Bible study, recycling)
Waarom neem je deel aan dit project?
  - Choose one smiley for how the program is for you
Kies een smiley, om aan te geven wat je van dit gesprek vindt. (zie afbeelding 1.1)
  - Why did you pick this one?/Why didn't you pick this one?
Waarom kies je voor deze smiley/ en waarom kies je niet voor de andere?
3. Are you also active in other projects from Ithuteng? (after care, Bible study, recycling)
Neem je ook deel aan andere projecten van Ithuteng?

Zo ja, dan wordt vraag twee weer herhaald voor het project of de projecten waar de respondent nog meer aan meedoet. Zo nee, dan door naar vraag vier.

4. Why don't you attend.....?(homework help, Bible study, recycling)
Waarom neem jij niet deel aan dit project/ aan deze projecten?
5. If you are the boss of Ithuteng, how would that look like?
Als jij de baas zou zijn van Ithuteng, hoe zal het er dan uitzien?
6. Beside after care, Bible study and recycling what else do you want be supported in?
Wat zou jij naast de projecten die er nu zijn, nog meer willen?

5	4	3	2	1

Afbeelding 1.1

Vragenlijst organisatoren van Ithuteng

Introduction

Before we start with the interview it is important to tell them why you want to interview him or her. It is also important to tell them what the expectations are. Before we start we want to ask you permission for an audio record, so we can listen to it and write down the information correct.

Introductie

Belangrijk is om bij aanvang van het interview de respondent te vertellen met welk doel zij geïnterviewd worden. Daarnaast is het belangrijk om de verwachtingen van de respondent te benoemen, door aan te geven hoe lang het interview ongeveer gaat duren. Vervolgens wordt er toestemming gevraagd om het gesprek op te nemen met een voicerecorder.

1. What's the main goal of the projects of Ithuteng?
Wat is het doel van de projecten van Ithuteng?
2. What's your commitment?
Hoe zet jij je in voor de projecten van Ithuteng?
3. What's your motivation to commit to the projects of Ithuteng?
Wat maakt dat jij je inzet voor de projecten van Ithuteng?
4. What do you think is the impact on the participants of the projects of Ithuteng?
Wat is volgens jou het ervaren effect van de projecten van Ithuteng op de deelnemers?
5. What do you want for Ithuteng?
Wat zijn jou wensen met betrekking tot Ithuteng?
6. How can you be more supported?
Waardoor zou je je meer gesteund voelen?

Vragenlijst onderwijsinstanties

Introductie

In de introductie stellen de onderzoekers zich voor en maken duidelijk met welk doel zij hier zijn en graag in gesprek willen over de ervaringen, van de docenten, met Ithuteng. Belangrijk om te vermelden is het doel van het onderzoek en dat informatie bij de onderzoekers blijft er dat er zorgvuldig mee wordt omgegaan. Vervolgens is de vraag of het interview met de voice-recorder mag worden vastgelegd en de respondent is en blijft anoniem, wel wordt er vermeld in welke grade hij/zij werkzaam is.

Introduction

In the beginning of the interview, the people who do the research, will introduce themselves and they also explain on what purpose they are here. They want to have a conversation about the experiences that the teachers have, with Ithuteng. We will also ask the respondents if they are fine that we record the interview, with the voice-recorder. We also tell them that the information is anonymous, we only will write down the grade.

Interviewvragen

1. Do you know about Ithuteng?
2. What are your experience with Ithuteng? Please explain yourself.
Wat zijn de ervaringen met Ithuteng? Kan je dit toelichten?
3. Do you know how the support in Ithuteng looks like, and on what is this based on?
Hebben jullie een idee over hoe de ondersteuning in Ithuteng is vormgegeven en waar is dit op gebaseerd?
4. What do you see by the kids, who join the Ithuteng program?
Wat zien jullie terug bij de kinderen, die ondersteuning krijgen bij Ithuteng?

Topiclist voor deze vraag is:

- Voor- en nadeel
- Schoolresultaten
- Gedrag
- Veranderingen
- (negatief) effect

Topiclist for this question is:

- Advantages and disadvantages
- Schoolresults
- Behaviour
- Changes
- (negative) effect

5. What are the needs of Ithuteng?
Waar zou Ithuteng meer van moeten doen?
6. What would you be able to give to Ithuteng?
Wat zou u voor Ithuteng kunnen betekenen?

Vragenlijst bewoners Jo Slovo

Introduction

First we want to introduce ourselves, we are doing a research about Ithuteng, we want to know the opinion about Ithuteng from the people who live in Jo Slovo. This is important for Refilwe because when it is helpful for the people in Jo Slovo they can maybe do some changes in the program of Ithuteng. That is the reason why we want to know what the needs and the wishes are from the people in Jo Slovo. Because of that we want to ask you some questions. It takes about 10 minutes. Before we start we want to ask you permission for an audio record, so we can listen to it and write down the information correct. Your participation will be anonymous.

Introductie

Met de resultaten van dit interview is het de bedoeling dat deelvraag zes wordt beantwoord. "Waar zien de organisatoren van Ithuteng, de scholen en de bewoners van Jo Slovo zelf mogelijkheden tot verandering met betrekking tot de projecten die Ithuteng aanbiedt?" Dit interview richt zich daarom met name op de wensen mogelijkheden welke de bewoners hebben ten aanzien van het project Ithuteng. Voorafgaand aan het onderzoek is het belangrijk dat de onderzoekers zich voorstellen. Daarnaast is het belangrijk om te benoemen waarom het interview plaats vindt en wat er vervolgens met de informatie gedaan wordt. Verder is het ook belangrijk om de respondent op zijn gemak te stellen. En duidelijk te zijn over de verwachtingen tijdens het interview, bijvoorbeeld over hoe lang het interview ongeveer gaat duren. Daarnaast is het belangrijk om de respondent alvast te bedanken voor zijn of haar medewerking en wordt er toestemming gevraagd om het gesprek op te nemen met de voicerecorder.

De populatie die wij met dit interview willen bereiken bestaat uit verschillende doelgroepen. Dit mogen volwassenen zijn maar ook kinderen en tieners.

Om de resultaten van het interview te categoriseren zodat er gerichte aanbevelingen gegeven kunnen worden in de conclusie van ons onderzoek, is het belangrijk dat er voorafgaand aan het onderzoek informatie over de respondent wordt ingezameld. Hieronder staat een lijst van de benodigde informatie:

Age:	<i>Leeftijd:</i>
Grade:	<i>Grade:</i>
Parents/Child:	<i>Ouder/Kind:</i>
Male/Female:	<i>Man/Vrouw:</i>
Language:	<i>Taal:</i>

1. Do you know about the projects they offer in Ithuteng?
  - If yes, how do you know about these projects?
  - If no, are there people in your neighbourhood who join the projects in Ithuteng?

Kent u de projecten die worden aangeboden in Ithuteng?

- Zo ja, waar kent u deze van?
- Heeft u mensen in uw omgeving welke meedoen aan de projecten van Ithuteng?

2. What is your opinion about the projects from Ithuteng?

- Advantage and disadvantage

Wat vindt u van de projecten die worden aangeboden in Ithuteng?

- Voordeel en nadeel

3. How do you support the work at Ithuteng?
Hoe steun jij de projecten van Ithuteng?
4. What do you think about volunteering?
Hoe denk je over vrijwilligerswerk?
5. Would you consider to volunteer, if the work is for the good of your children and the community?
Zou je erover nadenken om vrijwilligerswerk te doen, als het werk ten goede komt van jouw kinderen en de community?
6. What do you enjoy doing?
- Talents
Wat vind je leuk om te doen?
- Talenten
7. How can Ithuteng help to develop this?
- Ideas
Hoe kan Ithuteng je helpen om dit te ontwikkelen?

Beoordelingsformulier - Het onderzoeksverslag

Nr.	Beoordelingscriterium	Competentie	Score
1	Het onderzoeksverslag is volgens algemeen geldende Viaa-richtlijnen voor schriftelijke producten beschreven.	1,3,6,7,8 en 11	1 – 2 – 3 – 4
2	Het onderzoeksverslag bevat in ieder geval de volgende onderdelen: Titelblad, inhoudsopgave en samenvatting 1. Inleiding 2. Methode 3. Resultaten 4. Conclusies, aanbevelingen en discussie Bijlagen: literatuurlijst, logboek, vragenlijsten etc.		1 – 2 – 3 – 4
3	Het voorblad, de inhoudsopgave en samenvatting zijn duidelijk en nodigen uit tot verder lezen.		1 – 2 – 3 – 4
4	Hoofdstuk 1 maakt het onderwerp en de relevantie van het onderzoek voor de lezer begrijpelijk en interessant.		1 – 2 – 3 – 4
5	Hoofdstuk 2 verantwoordt de wijze van onderzoek		1 – 2 – 3 – 4
6	Hoofdstuk 3 presenteert de resultaten en de analyse ervan over- en inzichtelijk.		1 – 2 – 3 – 4
7	Hoofdstuk 4 - de conclusies en aanbevelingen zijn helder verwoord en volgen logischerwijs uit de analyse van de resultaten. - de conclusie en aanbevelingen zijn compact geformuleerd en onderbouwd op basis van het eigen onderzoek en de gebruikte literatuur, - De discussie getuigt van een eigen mens- en/of maatschappij- en/of beroepsvisie en van persoonlijke betrokkenheid en/of (normatieve) verontwaardiging. - er is sprake van een evaluatie van het onderzoek en zonodig van aanbevelingen voor de wijze waarop een volgend onderzoek gedaan moet worden en welk vervolgonderzoek nodig is.		1 – 2 – 3 – 4
8	De bijlagen zijn overzichtelijk, conform het belang van het onderzoek en mede vanuit het oogpunt van herhaalbaarheid van het onderzoek beschreven.		1 – 2 – 3 – 4

Zelfstandigheid

Nr.	Beoordelingscriterium	Competentie	Score
1	Mate van zelfstandigheid in het werken, tot uiting komend in: - mate waarin in begeleiding (pro) actief is gehandeld m.b.t. proces en inhoud, door zelf met voorstellen en gerichte vragen te komen - de mate waarin deelproducten, voor eerste beoordeling aangeboden, de elementen bevatten waarop beoordeeld wordt - niveau van producten bij eerste beoordelingen - mate waarin gegeven feedback in begeleiding en bij beoordeling zelfstandig is verwerkt	3, 10, 11	1 – 2 – 3 – 4

Het eindcijfer afstudeeronderzoek

Onderdeel:	Credits: (IO / TO)
1. Het onderzoeksvoorstel	4
2. Het onderzoeksplan, projectplan, evt. PR-plan	3
3. De operationalisering en uitvoering	3
4. De resultaatanalyse	3
5. Het onderzoeksverslag + procesevaluatie + presentatie	4

Afstudeeronderzoek

EINDCIJFER:	CREDITS:

Het eindcijfer is gebaseerd op het onderzoeksverslag, product 5a uit fase 5, en op de mate van zelfstandigheid waarin de onderzoeksgroep gedurende het project gewerkt heeft .